

A ROMÁNIAI MAGYAR DEMOKRATA SZÖVETSÉG PROGRAMJA

PREAMBULUM

Kijelentjük, hogy mi, román állampolgárok, a magyar nemzet és az Európai Unió polgárai közösségének vagyunk tagjai.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) a romániai magyarság különböző autonóm, területi, politikai és rétegszervezeteinek érdekvédelmi közössége, amely országos és helyhatósági szinten ellátja a romániai magyarság politikai és közképviselését, egyeztetési és ösztönzői a társadalmi önszerveződés különböző formáit.

A Szövetség tiszteletben tartja a politikai sokszínűség elvét. Az RMDSZ-en belüli platformok, ideológiai és politikai csoportok, műhelyek programjukban és tevékenységükben fejezik ki a romániai magyar társadalom tagolódását és sokféleségét. A Szövetség programjának, alapszabályzatának, szervezeti és működési egységének elismerése és tiszteletben tartása az eredményes politikai és társadalmi érdekképviselés alapfeltétele. Ugyanakkor az eszmei, ideológiai sokszínűség a romániai magyar társadalom alapvető értéke.

Az érdekvédelem elvi alapját képezik: az egyetemes emberi jogok, a keresztény és humanista értékrend, az egyéni és kollektív nemzeti kisebbségi jogok, a parlamentáris demokráciára és esélyegyenlőségre épülő jogállamiság értékei. A Szövetség elutasít minden totalitárista, nemzetiszocialista, kommunista ideológiát és gyakorlatot, az antiszemitizmust, nacionalizmust, sovinizmust és rasszizmust. Határozottan fellép az etnikai beolvastás és az erőszakos asszimiláció minden formája ellen.

Az RMDSZ határozottan elítéli az etnikai származás, nyelv vagy nemzeti kisebbséghez való tartozás alapján történő hátrányos megkülönböztetés minden formáját. Cselekvően támogatjuk a roma közösséget minden olyan legitim törekvésében, amelynek célja a diszkrimináció- és asszimilációmentes létfeltételek biztosítása, a sokrétű társadalmi beilleszkedésük elősegítése, illetve

Románia egyenrangú állampolgáraiként való elfogadásuk.

Az RMDSZ elítél mindennemű más, így különösen a nem, faj, bőrszín, társadalmi származás, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést.

Az RMDSZ síkraszáll a vallási és lelkiismereti szabadság teljes körű érvényesüléséért.

Az érdekvédelemben és a közképviselésben az RMDSZ területi szervezetei, platformjai és társult tagjai – a programját elfogadó politikai, gazdasági, tudományos, szakmai, kulturális, vallási, ifjúsági stb. szervezetek – részt vesznek a saját területükhöz tartozó döntések kidolgozásában.

Nemzetpolitikai törekvéseink

Nemzetpolitikánk célja nemzeti identitásunk, anyanyelvünk, kulturális hagyományaink szülőföldünkön történő megőrzése és fejlesztése, a magyar közösség nemzeti-kulturális-gazdasági és ösztársadalmi emancipációja, valamint a Kárpát-medencei magyar integráció.

A romániai magyarság Románia állampolgárainak közösségébe tartozik. Ezen belül önmagát – mint őshonos nemzeti közösséget – államalkotó tényezőnek, önálló politikai alannak, s mint ilyen, a román nemzet egyenjogú társának tekinti. Nyelve, etnikuma, azonosságtudata, kultúrája és hagyományai szerint a romániai magyarság, beleértve a csángó magyarságot is, a magyar nemzet szerves része, ugyanakkor az Európai Uniót alkotó népek közösségébe is tartozik. Elengedhetetlenül fontosnak tartjuk az uniós struktúrákban való jelenlétet és érdekképviselést.

Régi történelmi és kulturális szálak kötik a romániai magyarságot azokhoz a népekhez, elsősorban a románokhoz és a németekhez, akikkel évszázadok óta együtt él. Nemzeti identitását továbbra is meg akarja őrizni; nem akar sem elvándorolni, sem a román nemzetbe beleolvadni,

ehhez azonban közjogilag szavatolt önkormányzati rendszerrel, autonómiával kell rendelkeznie. Kizárólag számbelileg tekinti magát kisebbségnek. Otthonának vallja szülőföldjét, amelynek gazdasági és kulturális fejlődéséhez maga is hozzájárul.

Az RMDSZ a szülőföldhöz való jogot alapvető egyéni és közösségi, az Európai Unió intézményei által is elismert jognak tekinti, és azokat a megoldásokat támogatja, amelyek a magyar nemzeti közösséget saját szülőföldjén megtartják, erősítik és gyarapítják. Mindezek elérésének a leghatékonyabb módja és eszköze, hogy a romániai magyar nemzeti közösség rendelkezzen közjogilag is szavatolt autonómiákkal, megfelelő önkormányzati intézményrendszerekkel.

Történelmi öröksége, kultúrája és hagyományai révén a romániai magyarság Erdélyhez mint történelmi régióhoz kötődik; ezért nemzeti identitásának szerves része az erdélyiség. A régió többi nemzeti közösségével együtt érdekelt Erdélynek mint egyenrangú és egyenértékű, de egymást hagyományosan kiegészítő kultúrák földjének a megőrzésében. Ezért meghatározónak tartja az erdélyi népek együttélésének intézményes hagyományait.

Az RMDSZ felelősséget érez minden romániai magyarért, meggyőződése, hogy az egyén, a család jóléte és szociális biztonsága a közösség boldogulásának feltétele.

Az önszerveződés alapvető eleme a közösségi élet megteremtésének, ezért a szövetségünk minden szinten és minden eszközzel, közösen az önkormányzatainkkal, a civil szférával, az egyházainkkal, az oktatási, kulturális és hagyományőrző intézményeinkkel arra törekszik – és arra kell hogy törekedjen –, hogy minden romániai magyar településen kialakítson egy sajátos közösségi életet, amely meghatározó része a magyar identitástudat megőrzésének, valamint a magyarság szülőföldön való megmaradásának.

Szövetségünk a belső önrendelkezés elve alapján feladatának tekinti olyan politikai, gazdasági, szociális, kulturális, jogi és közigazgatási keretek létrehozását, amelyek szavatolják a teljes jogegyenlőséget, a romániai magyar nemzeti közösség és más nemzeti kisebbségek egyéni és kollektív jogainak szabad érvényesítését. Célja egy olyan társadalom kialakítása, amely biztosítja minden állampolgár számára a jólét, a biztonság, a társadalmi igazságosság és szabadság méltányos szintjét, valamint a különböző nemzetiségű román állampolgárok harmonikus együttélését.

Az RMDSZ felvállalja a romániai magyarság identitásának megőrzésével kapcsolatos sajátos érdekei hatékony védelmét és képviselését. Az esélyek és eszközök biztosítását csak a jogállam keretei között létrehozott autonómiák intézményei révén tartja lehetségesnek.

Az autonómia:

- a demokratikus döntéshozatal és államszervezés gyakorlata;
- elv, amelynek a jogállam intézményeinek kiépítése során kell érvényesülnie;
- alapja az EU-ban is alapelveként kezelt önkormányzatiság és szubszidiaritás eszméje;
- érvényesülésének kerete a működő, hatékony, emberközpontú jogállam intézményrendszere;
- a nemzeti közösség joga, amelyet identitása védelmének kibontakoztatása, fejlesztése és megőrzése érdekében gyakorol;
- eszköz, amellyel a romániai magyarság szülőföldjén megalapozhatja gazdasági és kulturális fejlődését, megteremtheti megmaradásának anyagi, politikai és jogi feltételeit;
- stratégiai cél, amelyet az RMDSZ politikai tevékenységében és a civil társadalom szervezeteivel kialakított kapcsolataiban követ.

Az RMDSZ az autonómiaformák – beleértve a területi autonómiát is – jogi megfogalmazását és törvényhozás útján való érvényesítését kívánja elérni. Ezáltal szorgalmazza az általános decentralizálást és a szubszidiaritás elvének alkalmazását, melynek érdekében az erdélyi etnikumok együttélésének pozitív hagyományaiból, valamint az Európában megvalósult, példaértékűnek tekinthető önkormányzati modellekből indul ki. Mindaddig, míg az ezt biztosító törvények meg nem születnek, az RMDSZ a belső választások útján olyan autonómiatanácsokat hoz létre, amelyek, korlátozott hatáskörben, a jogállam és az érvényben lévő törvények keretei között a közösség identitását érintő kérdésekben korlátozott önkormányzati feladatokat látnak el.

A személyi elvű autonómia révén létrejön a romániai magyarság saját intézményrendszere az oktatás, a művelődés, a tájékoztatás, valamint a kulturális örökségvédelem területén. Ezt az autonómiát a romániai magyar közösséghez tartozó személyek által választott közttestületek gyakorolják. A magyar nemzeti közösség önkormányzata a szabad identitás elvét érvényesítő regisztráción alapuló választási névjegyzékek és az ennek alapján megtartott általános, titkos és közvetlen választás útján jön létre, amelynek szabályosságát külön törvényben az állam szavatolja.

Különös fontosságot tulajdonítunk a személyi elvű autonómia alapján működő Kulturális Autonómiatanácsnak, a regionális önkormányzat megvalósítását célul tűző Székelyföldi Önkormányzatok Szövetségének.

A sajátos státusú helyi önkormányzatok által gyakorolt autonómia azon helyi közigazgatási egységeket illeti meg, amelyekben számottevő arányban élnek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek, és a lakosság e státust népszavazás útján elfogadja.

Célunk, hogy a régiófejlesztés szervezési formái feleljenek meg a hagyományos kapcsolatrendszereknek és az Európai Unió követelményrendszerének.

Székelyföld az erdélyi magyarság legszámosabb térségi közössége. Az erős Székelyföld az erdélyi magyarság gyarapodásának egyik garanciája, ezért az RMDSZ kiemelt célja Székelyföld gazdasági-társadalmi megerősödésének szolgálata úgy, hogy Kovászna, Hargita és Maros megye együttesen alkossa a Székelyföldi Fejlesztési Régiót.

A székelyföldi autonómia közjogi szervezési keretet, intézményes struktúrát jelent, a helyi hatóságok számára döntéshozatali jogosítványokkal. Fontosnak tartjuk ezt a már kivívott jogok megtartása, szélesítése, a székelyföldi közösség jogainak és érdekeinek a hatékonyabb érvényesítése érdekében. Az autonómia ugyanakkor többlet hatáskörökkel is jár, a régió sajátos kulturális és nyelvi hagyományait és örökségét tekintve.

Támogatjuk a székely szimbólumok és színek minél szélesebb körű használatát, továbbá a *.sic* domainnév bejegyzését.

Az erdélyi magyarság jövőjének pozitív alakulásához, az itthon maradáshoz és közösségi biztonságérzetünk javításához szükséges a gazdasági fejlődés. Székelyföld jóléte az erdélyi magyarság megmaradásának egyik alapvetően fontos tényezője. Az RMDSZ kormányzati szerepvállalásának sarkalatos pontja kell hogy legyen a modernizáció, a jólét, a decentralizáció és az autonómia.

A Székelyföldön megvalósuló fejlesztéseknek az itt élők gyarapodását kell szolgálniuk. Székelyföld jövőjében legyen meghatározó szerepe a magas hozzáadott értékű élelmiszer-gazdaságnak, a megújuló energiát hasznosító zöldiparnak és az egészségmegőrzést szolgáló turizmusnak.

Ezeknek az ágazatoknak a versenyképessége érdekében a Székelyföld fejlesztésében fontos szerepet játszik a humántőke, azaz a térség munkaerő-kínálatának megfelelő minősége és motíváltsága, valamint az élelmiszer-gazdasághoz,

zöldiparhoz és turizmushoz kapcsolódó üzleti szolgáltatások fejlesztése.

A Székelyföld gazdaságának tartóoszlopai a helyi kis- és közepes vállalkozások. A helyi és térségi politikumnak a székely vállalkozói világgal összefogva kell megvalósítania a közös fejlesztési céljainkat. Fejleszteni kell továbbá a meglévő ágazatokat, tisztázni kell az erdőhasználat kérdését, és rendezni kell az altalajkincsek kitermelésének jogát.

A gazdasági fejlődéshez elengedhetetlen az úthálózat rehabilitációja és az információs társadalom feltételeinek a megteremtése. Fontosnak tartjuk a meglévő úthálózat korszerűsítését és előkészítését gyorsforgalom lebonyolítására. Székelyföldnek gyorsforgalmi utakra és autópályára van szüksége.

A székelyföldi idegenforgalom fejlesztésében főként arra kell figyelniük, hogy a fejlődés folyamat térségünk adott társadalmi és természeti adottságainak megfelelően történjen.

A romániai régiók közül Székelyföld elsősorban sajátos nyelvi kultúrája révén emelkedik ki. A magyar nyelv meghatározó szerepet tölt be a székelyföldi kultúra megőrzésében és továbbfejlesztésében. Ezért szorgalmazzuk a magyar és a román nyelv egyenrangú használatát Székelyföldön, azaz a magyar nyelv hivatalossá tételét a régióban. Továbbá azt is fontosnak tartjuk, hogy Székelyföldön a nyelvi csoportok arányos képviselete mindenkor biztosítva legyen.

A minőségi magyar felsőoktatás hangsúlyos jelenléte nélkül Székelyföldnek esélye sem lehet arra, hogy fenntartható saját jövőt építsen. Fontos, hogy a magyar diákok számára minden szinten elérhető legyen a minőségi magyar oktatás.

Interetnikus környezetben az eltérő élethelyzetek lehetőségei nagymértékben különböznek. A jelentősebb létszámú közösségek esetében az oktatási-kulturális intézményrendszer fejlettsége, a civil társadalom ereje, a magyar egyházak, valamint a bővülő önkormányzati lehetőségek esélyt nyújtanak a nemzeti önazonosság megőrzésére, ugyanakkor a szórványban élők helyzete kiemelt figyelmet érdemel.

Szórványközösség alatt azt az interetnikus környezetben élő nemzeti közösséget értjük, amely nemzeti és nyelvi identitása megőrzése és továbbadása szempontjából sajátos megközelítést igényel. Kiemelt célunk az intergenerációs asszimiláció fékezése, negatív hatásának csökkentése, az anyanyelvű oktatás és a magyar nyelvoktatás körének szélesítése, az oktatási rendszerrel párhuzamosan, anyanyelven zajló programok kiemelt

támogatása, valamint az átfogó nyelvi tervezés, az anyanyelv használati körének kiszélesítése.

E tekintetben szükségesnek tartjuk a pozitív diszkrimináció elvének alkalmazását a szórványközösségek támogatási rendszerének és az erőforrás-elosztásnak a kialakításában. Meggyőződésünk, hogy radikálisan növelni kell a szórványprogramok költségvetését, és sajátos végrehajtó testületek (például a szórványmenedzser-szolgálat) révén aktívan szerepet kell vállalnunk a szórványközösségek életében.

E célból kiemelten fontosnak tartjuk a szórványközpontok, oktatási intézmények és kollégiumok további fejlesztését és hálózatba integrálását. Hasznosnak tartjuk a székelyföldi és a többi, többségében magyarok által lakott régió, valamint a szórványban élő közösségek között kialakuló testvérkapcsolatokat, kulturális programokat, valamint szorgalmazzuk a szórványközösségek között kialakítandó kapcsolatokat. Kiemelt odafigyelést igényelnek a nagyvárosi szórványok, ahol elsősorban az oktatási és kulturális intézményrendszer hiányosságait kell pótolni. Szórványhelyzetben kiemelt fontosságú a közösségi terek kialakítása, ezeknek létrehozására és fenntartására az RMDSZ kiemelt figyelmet fordít.

Az elmúlt évtizedekben megnövekedett kívándorlások következtében mind a Kárpátokon kívüli megyékben, mind Nyugat-Európában vagy a világ más tájékán jelentős lélekszámú diaszpóra, valamint tartósan külföldön munkát vállaló népesség keletkezett. Fontos a velük való kapcsolatok ápolása, annak tudatosítása, hogy számítunk rájuk, hazavárjuk őket: tapasztalatuk, tudásuk, kapcsolataik törekvéseink fontos támasza lehet. Kiemelkedően fontosnak tartjuk továbbá a következőket:

- a széles körű decentralizáció és szubszidiaritás elve alapján a helyi közigazgatás regionális, helyi önkormányzati (megyei, városi és községi), valamint kistérségi (önkormányzati társulások) szinteken való fejlesztését;
- olyan társadalmi feltételek kialakítását, amelyek alapján minden állampolgár szabadon vállalhatja, őrizheti és ápolhatja nemzeti identitását, használhatja nemzeti szimbólumait, anélkül, hogy emiatt bármiféle társadalmi, erkölcsi vagy jogi diszkriminációnak lenne kitéve;
- törvényes keretek biztosítását az anyanyelv szabad használatára a társadalmi élet különböző területein;
- a romániai magyar közösség saját művelődési intézményhálózatának, az oktatás és a szakemberképzés minden formáját és fokát magá-

ban fogláló anyanyelvű oktatási hálózat létrehozását;

- a romániai magyar nyelvű írott és elektronikus sajtó anyagi, gazdasági, szakmai és szociális feltételeinek javítását, színvonalának emelését, a tárgyilagos tájékoztatásra való törekvések támogatását;
- a romániai magyar nemzeti közösségnek a létező etnikai arányokat figyelembe vevő részvételét a központi és helyi kulturális intézmények személyi köréből, valamint a központi és helyi költségvetés kulturális és oktatási forrásaiból;
- tudományos és kulturális ösztöndíjak alapítását, illetve hasonló jellegű díjak létrehozását és odaítélését.

Szorgalmazzuk a különböző nemzetiségű román állampolgárok közötti harmonikus együttélési formák kialakítását a sokrétű interetnikus kapcsolatok megteremtése, egymás kölcsönös, valós megismerése érdekében, tehát:

- a nacionalizmus, sovinizmus és antiszemitizmus, a gyanakvás és a nemzeti előítéletek, a verbális agresszió visszaszorítását; a mindenfajta másság iránti tolerancia és a társadalmi szolidaritás szellemétől áthatott közhangulat kialakítását;
- a nacionalista, sovinszta és antiszemita uszítás bármely formájának (alaptalan vádaskodás, rémhírterjesztés, kollektív bűnösség sugalmazása, faji előítéletek propagálása stb.) törvény általi büntetését;
- a felmerülő érdekkonfliktusokban a jóhiszemű, kulturált párbeszéd révén való rendezést;
- állampolgári szinten a megbékélés megvalósítását, aminek elengedhetetlen feltétele Románia minden állampolgárának teljes jogegyenlősége, a társadalmi igazságtalanságok és az etnikai alapon történő hátrányos megkülönböztetés teljes felszámolása és jóvátétele;
- a nemzeti kisebbségek azon jogának feltétlen elismerését, hogy országukat otthonuknak tekintsék, és senki se minősíthesse őket másodrendű állampolgároknak;
- közösségi jogsérelmeink orvoslását, nevezetesen az 1989. decemberi események, illetve az 1990. márciusi magyarelles pogrom után igazságtalanul meghurcoltak, valamint politikai száműzetésbe kényszerítettek jogi és erkölcsi rehabilitálását.

Az anyanemzettel, a többi határon túli magyar közösséggel, a világon bárhol élő magyarsággal való kapcsolatok ápolása terén célul tűzzük ki:

- a magyarországi közösségekkel való természetes kapcsolatok fenntartását és ápolását, legyen az személyi, intézményi, kulturális, gazdasági vagy politikai jellegű;
- a Kárpát-medence más országaiban élő magyar közösségek, így a szlovákiai, ukrainai, szerbiai, horvátországi, szlovéniai és ausztriai magyarok természetes szövetségeseinkként és partnereinkként való kezelését;
- intézményeink, szervezeteink, egyesületeink kulturális, politikai kapcsolatainak előmozdítását, a szakmai tapasztalatcserék kiszélesítését, egymás nemzetközi fórumokon történő kölcsönös támogatását, az információ országhatárokon át történő szabad áramlásának biztosítását;
- szorgalmazzuk a kulturális és oktatási intézmények programszintű integrációját;
- az Európai Uniót kívüli államokban élő magyarokkal való kapcsolattartás erősítését, e közösségek lehetőség szerinti támogatását.

Az RMDSZ fontosnak tartja a magyar állampolgárság kedvezményes formában történő megszerzésének lehetőségét. Az állampolgárság megszerzése mindenkinek személyes, egyéni döntése kell hogy legyen, az RMDSZ azt tekinti elsődleges feladatának, hogy az irányában megfogalmazott tájékoztatási kéréseknek megfelelő módon eleget tegyen. Szorgalmazzuk továbbá, hogy a magyar kormány konkrét programokat fogalmazzon meg a szülőföldön való boldogulás támogatására, hiszen meggyőződésünk, hogy a romániai magyarok – állampolgárságtól függetlenül – továbbra is jelenlegi lakóhelyükön képzelik el jövőjüket.

A jogállam továbbépítése

Az RMDSZ szorgalmazza a romániai intézményrendszer, a működési elv és a társadalom általános demokratizálásának és korszerűsítésének folytatását:

- a parlamentáris jogállam megerősítését és megfelelő működtetését a politikai rendszer demokratikus pluralizmusának, az európai jogrend szellemének és követelményeinek megfelelően; elvárja az eltérő nézetek és érdekek tiszteletben tartását, politikai képviselőjük jogosságának elismerését; a romániai magyarság arányos, törvény által szavatolt képviselőtének biztosítását a helyi és központi államigazgatási hivatalokban, valamint az Európai

Unió intézményeiben, hivatalaiban és testületeiben;

- a jogállamiság keretében az elfogadott jogszabályok következetes betartását, a jogkövető magatartás érvényesítését mind a természetes, mind a jogi személyek esetében, kiemelten az állami hatóságok vonatkozásában;
- az igazságszolgáltatás valós, hatékony, független és szakszerű működését, a korrupció minden formája elleni szervezett, eredményes és politikamentes küzdelmet;
- a nemzetbiztonsági szervek fölötti polgári ellenőrzés bővítését, és e szolgálatokban tapasztalható nacionalista beállítottság megszüntetését;
- az európai szociális piacgazdaság elveire épülő gazdasági szerkezet megerősítését és korszerűsítését;
- az ország európai uniós tagsága által nyújtott új lehetőségek kihasználását, az európai belső piachoz és életszínvonalhoz történő felzárkózás folyamatának felgyorsítását, a szociális biztonságon alapuló jóléti társadalom kialakítását, mely egyben biztosíthatja a szülőföldön való megmaradás és érvényesülés lehetőségét;
- az alapvető emberi és szabadságjogok (az élethez, a munkához vagy a méltányos munkanélküli-segélyhez, indokolt esetben karitatív támogatáshoz, a szakmai átképzéshez, valamint törvény által szabályozott munkaidőhöz és fizetett szabadsághoz, a szólás- és sajtószabadsághoz, az emberi méltósághoz és a szülőföldhöz való joghoz, a vallás- és lelkiismereti szabadsághoz, az egyesüléshez, az egyén közéleti szerepvállalásához, a lakhely szabad megválasztásához, a személyi szabadsághoz való jogok), valamint minden nemzeti kisebbség kollektív jogainak alkotmányos garanciáját és tényleges tiszteletben tartását, a kisebbségek védelmére vonatkozó nemzetközi dokumentumok szellemében, függetlenül attól, hogy azok teljesítésére Románia kötelezettséget és felelősséget vállalt vagy sem;
- az állampolgárok szociális védelme érdekében olyan intézkedések foganatosítását, amelyek ellensúlyozzák a munkanélküliség és az infláció káros hatásait; hatékony szociális védelmi rendszer bevezetését; a szakszervezetek által az alkalmazottak számára biztosított hatékony érdekvédelmet elősegítő rendelkezések meghozatalát. Az RMDSZ szociálpolitikájának alapelve a társadalmi szolidaritás összekapcsolása az egyén szociális felelősségével. A társadalmi megsegítés önmagában nem lehet célravezető,

szükség van arra is, hogy a rászorultak mozgósítsák saját energiájukat is helyzetük javítására; – a helyi demokrácia elvei alapján a helyi hatóságok és önkormányzatok, kistérségi társulások és közigazgatási hatáskörrel rendelkező régiók keretében a kisközösségek, az önfenntartó civil társadalom, valamint a közigazgatási és szolgáltatási intézmények hatékony megszervezését és működtetését, a Helyi Önkormányzatok Európai Chartája rendelkezéseinek szellemében.

Az RMDSZ a romániai politikai élet teljes jogú résztvevője. Jelöltekkel állít parlamenti, elnöki, helyhatósági és európai parlamenti választásokon. Képviselői a parlament két házában önálló frakciót alkotnak. Saját programja megvalósítását követve, megfelelő testületeinek határozata alapján – kormányalakítás érdekében – koalícióra léphet más politikai szervezetekkel, a kormányprogramnak megfelelően részt vehet a kormányzati munkában. Alapelveihez híven vesz részt a parlamenti munkában. Politikai stratégiája szerint sajátos célkitűzései egybeesnek a román társadalom demokratizálódásával. Éppen ezért a román társadalom demokratikus erőit és pártjait természetes szövetségeseinek tekinti, és az etnikai érdekvédelem terén együttműködik az ország nemzeti kisebbségeinek szervezeteivel. Nem köt elvtelen kompromisszumokat.

Aktívan részt vesz a jogalkotásban. Céljának tekinti a jogharmonizáció megvalósítását, a túlszabályozás megszüntetését, a jobbiztonság megteremtését.

A magyar nemzeti közösség érdekeit szem előtt tartva következetesen küzd azért, hogy a parlamentben elfogadott törvények minél hatékonyabban segítsék elő az egész társadalom demokratizálását, tartalmukban és formájukban jobban illeszkedjenek a modern európai elvekhez és normákhoz.

Ugyanakkor következetesen fellép azért, hogy az Európai Parlamentben megismertesse a magyar nemzeti közösség problémáit, és érvényt szerezzen a helyi közösségek által megfogalmazott megoldásoknak.

Az őshonos nemzeti kisebbségek és a regionális vagy kisebbségi nyelvek védelmét biztosító európai szabályozás megteremtése érdekében kiemelten fontosnak tartjuk az Európai Polgári Kezdeményezés nyújtotta lehetőséget. A kezdeményezés sikerre vitele érdekében partneri kapcsolatot építünk ki az Európai Unió kisebbségben élő nemzeti közösségeivel, valamint regionális és helyi kisebbségeivel.

Meggyőződésünk, hogy az európai felzárkózás egyik alapkövetelménye a megfelelő régiófejlesztési stratégiák és programok kidolgozása és végrehajtása. Ehhez a létező, hibásan kialakított gazdasági fejlesztési régiók nem megfelelőek. Az RMDSZ szorgalmazza a hagyományos, történelmileg kialakult, a létező etnikai arányokat figyelembe vevő és gazdaságilag igazolt régióknak a kialakítását, melyek törvényben megszabott, széles körű döntési és végrehajtási hatáskörökkel és önálló választott testületekkel rendelkeznek. Az európai regionális együttműködés kialakítása és fejlesztése érdekében aktívan részt vesz az európai fejlesztési programok végrehajtásában.

Ezek az elvek vezérlik mind a törvénytervezetek kezdeményezése és kidolgozása során, mind a parlamenti vitákban, mind pedig abban, ahogyan a szavazatra bocsátott törvényjavaslatok elfogadása vagy elutasítása mellett dönt. Sürgető gondjaink megoldását interpellációk benyújtásával is igyekszik elősegíteni. Parlamenti tevékenységének hatékonyabbá tétele érdekében együttműködik más demokratikus parlamenti csoportokkal.

A tényleges helyi autonómiát megvalósító helyi önkormányzatokat a demokratikus átalakulás alapjainak tekinti. Választott és kinevezett tisztségviselői tevékenyen részt vesznek a helyi, megyei tanácsok, az állami közigazgatás különböző intézményeinek munkájában.

Szorgalmazzuk önálló önkormányzati struktúrák rendszerének létrehozását, a közösség által történő fenntartását, valamint ennek állami és uniós forrásokból történő támogatását.

Az RMDSZ célja olyan jogi és intézményrendszer létrehozása, amelynek keretében a civil társadalom szabadon szerveződhet és fejlődhet, felelős állampolgárokat nevelhet, gyakorolhatja az államhatalom feletti civil kontrollt. Támogatja a civil társadalom önfenntartó intézményeinek, az öntevékeny egyesületeknek és alapítványoknak létrejöttét, valamint működését.

Keresi az együttműködés lehetőségeit, és ápolja a kapcsolatokat a sajtóval annak érdekében, hogy a közvélemény számára ismertté tegye a romániai magyarság problémáit és sajátos céljait. Kommunikációs stratégiájának alapelve a hiteles tájékoztatás.

Az RMDSZ, értékelve a történelmi magyar egyházak közösségmegtartó szerepét, együttműködik velük, támogatja őket és számít támogatásukra.

Külkapcsolataiban az RMDSZ hozzájárul a romániai magyar nemzeti közösség érdekeinek és céljainak nemzetközi ismertetéséhez és elfogadtatásához, az európai kisebbségvédelmi normák

további fejlesztéséhez, a kelet-közép-európai népek politikai, kulturális és gazdasági közeledéséhez, szolidáris az európai nemzeti kisebbségi törekvésekkel.

Az RMDSZ a romániai magyarság érdekvédelmét és közképviselését a különböző autonóm területi, politikai, társadalmi és szakmai – a Szövetséggel országos szinten társult – szervezetekkel együtt látja el, a kölcsönös támogatás jegyében.

Az RMDSZ támogatja szervezeteinek együttműködését a megfelelő román és külföldi szervezetekkel.

A Szövetségnek határozott szándéka, hogy szorosan együttműködik az országban élő más nemzeti kisebbségek érdekvédelmi szervezeteivel, kezdeményezi, hogy egyes kérdésekben közös állásfoglalást alakítson ki.

A Szövetség nem kötelezi el magát feltétel nélkül semmilyen politikai szervezet mellett. Az RMDSZ-nek az ország politikai pártjaihoz, valamint a kormányhoz való viszonyát elsősorban az szabja meg, hogy ezeknek milyen a hozzáállása az ország demokratizálódási folyamatához, ezen belül a nemzeti kisebbségi jogok biztosításához. Fenntartjuk az építő párbeszédet velük, elfogadva e pártokkal a koalíciós lehetőségeket is.

A Szövetség – az általa kijelölt vagy a választásokon indított, a központi államhatalmi és a helyhatósági szervekbe bekerült tagjain keresztül – részt kér a hatalomból. Szükségesnek tartja, hogy a helyi és központi államhatalmi-közigazgatási szervekbe az RMDSZ javaslatának

figyelembevételével nevezzék ki a magyar tisztviselőket.

Az RMDSZ a következő dokumentumokat tartja irányadónak és kötelezőnek, az azok betartásának ellenőrzésére szolgáló mechanizmusokkal együtt:

- az EBEÉ Helsinkai Záróokmányát (1975. 08. 01.);
- az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1201/1993. számú Ajánlását és az 508-as számú Határozatát;
- az EBEÉ emberi dimenzióval foglalkozó Koppenhágai Találkozásának (1990. 06. 29.) Záródokumentumát;
- az EBEÉ Helsinkai Konferenciájának (1992. 07. 9–11.) Záródokumentumát;
- az ENSZ Közgyűlésének a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló, 1992. december 18-án kelt Nyilatkozatát;
- a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját;
- Románia és a Magyar Köztársaság között a megértésről, az együttműködésről és a jó szomszédságról kötött szerződést;
- Keretegyezményt a nemzeti kisebbségek védelméről (Európa Tanács, 1995);
- Nyilatkozatot a román–magyar stratégiai partnerségi kapcsolatokról és együttműködésről Európáért a XXI. században (2002);
- Románia csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmányt.

I. GAZDASÁG

Az RMDSZ gazdasági programjának társadalompolitikai célkitűzései:

- az állampolgárok életszínvonalának jelentős emelése, életkörülményeinek javítása;
- a középréteg gyarapítása és megerősítése;
- az elszegényedés csökkentése, a szülőföldön való megmaradás és gyarapodás esélyeinek növelése;
- az európai szociális piacgazdaság elveit követő, jól működő, fenntartható fejlődést biztosító konszolidált piacgazdaság kialakítása, amelyben érvényesül az állam makrogazdasági szintű szabályozó és ellenőrző szerepe a gazdasági válságok elkerülése, illetve hatásainak csökkentése érdekében, összehangoltan az Európai Unió-szintű vonatkozó szabályozásokkal;

- a feketegazdaság és az adócsalás visszaszorítása, a körbetartozások csökkentése;
- vállalkozásösztönző környezet kialakítása;
- a versenyképesség elvén alapuló esélyegyenlőség biztosítása vállalkozóinknak, egyenlő részvétel a helyi vagy országos szintű gazdasági tevékenységekben;
- a gazdaságfejlesztési alapok átlátható pályázati rendszerrel történő elosztása, a bürokratikus terhek csökkentése;
- a magyarlakta területek infrastrukturális és gazdasági fejlesztése, különös tekintettel a Székelyföldre;
- olyan költségvetés-politika kialakítása, amely tényleges támogatást nyújt a kisebbségi közösségeknek és helyi önkormányzatoknak;

- a társadalom szociális érzékenységét és tűrőképességét, valamint az EU korszerű szociális modelljeit figyelembe vevő gazdaságpolitika kialakítása.

1. Gazdaságpolitikai célok

- a gazdaság versenyképességén és a fenntartható fejlődés elvein alapuló dinamikus gazdaságpolitika kialakítása, amely a társadalom egészében érzékelhető életszínvonal-javulást, illetve reálkereset-növekedést eredményez;
- a foglalkoztatás bővítése, a foglalkoztatási arány növelése, új munkahelyek létrehozása, különösen a nők, a fiatalok és az idősebbek számára;
- a romániai gazdaságnak az EU-s követelményekhez való igazítása, a romániai és az uniós átlag közötti fejlettségi különbségek csökkentése, a közösségi források hatékonyabb felhasználása;
- Románia területfejlesztési stratégiájának az EU kohéziós fejlesztési politikáját követő korszerűsítése, amely biztosítja a helyi regionális és országos területfejlesztési tervek, a város- és vidékfejlesztés összehangolását, a városfejlesztési integrált programok hangsúlyos jelenlétét különböző európai uniós programokban;
- az erdélyi térségek (Partium, Belső-Erdély, Székelyföld) kulturális és természeti erőforrásait, sajátosságait figyelembe vevő fejlesztési programok kiemelt támogatása;
- Székelyföld (Hargita, Kovászna és Maros megye) sajátos helyzetét és adottságait figyelembe vevő térségspecifikus fejlesztési programok kidolgozása és megvalósítása a beruházások ösztönzésére, új munkahelyek létrehozására és korszerű technológiák bevezetésére a székelyföldi hagyományos iparágakba;
- a vidéken élők életkörülményeinek javítása életképes és átfogó vidékfejlesztési politikával;
- a magyarlakta területek infrastrukturális fejlesztése, az állami költségvetésből való méltányos részesedés biztosítása;
- az európai uniós tagságból származó lehetőségek teljes körű kihasználása, az EU-s költségvetésből származó források hasznosítása kiemelten a magyarlakta vidékek fejlesztésére;
- a mezőgazdaság az EU közös agrárpolitikája (KAP) szerinti szerkezeti átalakítása, az agrárium felkészítése az önmagát megújítani és fenntartani képes vidéki társadalom kialakítására;
- vállalkozásösztönző, befektetőbarát és kiszámítható gazdasági környezet kialakítása, a

kis- és középvállalatok hatékony támogatása, a hazai vállalkozói réteg versenyképességének növelése;

- a modernizáció ösztönzése, a beruházási arány jelentős növelése, elsősorban az infrastruktúra fejlesztésének gyorsítása.

2. Stratégia

Románia gazdaságfejlesztési stratégiájában kapjanak nagyobb hangsúlyt az infrastruktúra fejlesztésére, az export, az agrárium és az idegenforgalom növelésére, valamint a szolgáltatások bővítésére irányuló törekvések.

Ezt elsősorban a humánerőforrás fejlesztésével, az innovációval, valamint magas technológiájú, termelő beruházásokkal lehet elérni. Elő kell segítenünk a hatékony hazai vállalkozói réteg kialakulását, amely a hazai vállalkozások sikeres európai és nemzetközi gazdasági szereplésének elengedhetetlen feltétele.

Országunk számára elengedhetetlen, hogy a gazdaság középpontjába a versenyképességet, a fenntartható fejlődést állítsa, hasznosítsa azokat a lehetőségeket, amelyek az EU új gazdasági kormányzásának elemeiből származnak: a zöldgazdaság, a környezetkímélő technológiák minél szélesebb körű alkalmazása, az energiahatékonyság növelése, a kutatás és az innováció serkentése, a tudásalapú társadalom kiterjesztése, a modern kommunikációs eszközök és az elektronikus kereskedelem térnyerése. Az RMDSZ az ezekhez való gyors felzárkózást ösztönzi.

Szorgalmazzuk egy erdélyi gazdasági menetrend kidolgozását, amely összehangolja a helyi és megyei fejlesztési stratégiákat az EU 2020 stratégiával, valamint az Erdély 2020 Fejlesztési Tervvel, és – lebontva az irányelveket – javaslatokat tesz a gazdasági fejlődéshez szükséges lépések megtételére.

3. Foglalkoztatáspolitikai és munkahelyteremtés

A Szövetség célja a magas szintű foglalkoztatottság, minőségi munkahelyek teremtése, a szegénység elleni fellépés. Ezt segíti a közterhek mérséklése, a részmunkaidős foglalkoztatás, a bedolgozói munka ösztönzése, illetve az átképzést, a felnőttképzést, a munkahelyteremtést elősegítő programok támogatása. Ennek érdekében fontosnak tartjuk:

- a fenntarthatóság, jogbiztonság és rugalmasság elvei alapján működő, a globális gazdasági versenyben helytálló munkaerő-piaci szabályozás bevezetését;
- a nem hagyományos munkavégzési formák jogi kereteinek kialakítását;

- a magas színvonalú szakmunkásképzés támogatását;
- a pályakezdő fiatalok foglalkoztatását ösztönző programok bevezetését és alkalmazását;
- a fiatal szakemberek támogatását anyagi és szakmai motivációs tényezők segítségével, adókedvezményekkel és kedvező lakhatási feltételekkel;
- a munkaközvetítéssel, tájékoztatással és tanácsadással foglalkozó intézményhálózat bővítését a magáncégek és civilszervezetek bevonásával, valamint ezek pályázati úton történő támogatását;
- a képzési rendszer piacérzékeny alakítását;
- olyan adórendszer kialakítását, amely a munkaadókat a személyzeti állomány képzésére, minőségi fejlesztésére, ismeretek naprakészen tartására serkenti, a humánerőforrás folyamatos képzését és átképzését finanszírozza;
- a rendelkezésre álló humánerőforrás mennyiségének, minőségének és területi megoszlásának figyelembevételét a gazdaságfejlesztési stratégiák kialakítása során.

4. Ágazati politikák

a) Ipar és energia

A hazai termékek a minőséggel és sajátos arcu-lattal, márkanévvel lehetnek versenyképesek a külföldi piacokon. Ezért támogatjuk azon programokat, amelyek az exportpotenciállal rendelkező ágazatokat segítik.

Ezekben a programokban megfelelő szerepet kell kapniuk a „transzszilvanikumok”-nak.

Népszerűsíteni kívánjuk a hazai termékek mellett az erdélyi hagyományos iparágazatokat, hagyományokat és szokásokat, szorgalmazzuk az erdélyi és székelyföldi márkanév (brand) kialakítását és ennek népszerűsítését az Európai Unióban, így növelve az erdélyi – különösképpen a székely és belső-erdélyi – megyék hozzájárulását az ország külkereskedelméhez.

További célkitűzéseink:

- országunk energiafüggőségének csökkentése, mielőbbi bekapcsolódás az európai energia- és földgázszállító hálózatokba a vonatkozó EU-irányelvek alapján;
- a köz- és magánszféra partnerségek (PPP) alkalmazása a közszolgáltatások, valamint közberuházások megvalósítása és működtetése terén;
- a fejlesztési alapokhoz való hozzáférés biztosítása környezetkímélő csúcstechnológiákat meghonosító, valamint műszaki újításokat és

találmányokat hasznosító vállalkozások számára. E vállalkozásokat adókedvezményekkel is ösztönözni kell;

- a kutatásfejlesztési tevékenység támogatása, a nemzetközi programokba való bekapcsolódás elősegítése;
- a CO₂ tárolása és újrahasznosítása a már világszerte létező technológiák honosításával;
- minőségi ipari infrastruktúra és kötődő szolgáltatások kialakítása, zöldmezős beruházások (ipari, logisztikai, business parkok) kiemelt támogatása, az ehhez szükséges költségvetési források biztosítása.

Szorgalmazzuk a hasznosítható ásványi anyagok kitermelését és helyben való feldolgozását. Az ehhez szükséges berendezések és technológiák telepítését kiemelten támogatjuk.

Folyamatosan követjük a színesfémeket és a nemfém anyagokat feldolgozó ágazatokat és e termékek nemzetközi piacát a minél magasabb hozzáadott értékkel előállított termékek hasznosítása céljából.

Szükségesnek tartjuk az altalajkincsekre vonatkozó átfogó stratégia kidolgozását, amely szabályozza mind az országos, mind a helyi érdekeltségű altalajkincsek kitermelését, keretet biztosítva az e téren szükséges törvények kidolgozásához és elfogadásához. Szorgalmazzuk a helyi, illetve országos érdekeltségű altalajkincsek meghatározását, lehetőséget teremtve ezáltal arra, hogy a helyi altalajkincsek kitermelésére kivetett járadék a helyi költségvetés bevételeivé legyen átminősítve.

Az országos újraiparosítási programokon belül az általunk is lakott kistérségeket folyamatosan tájékoztatjuk a faipar, textilipar és a gépgyártóipar fejlesztési lehetőségeiről.

Az exportra versenyképes vállalkozóink számára szorgalmazzuk a külföldi piacra való kijutást új piacok felkutatása és kapcsolatteremtő tevékenységek által, a külkereskedelem terén képzett fiatalok tapasztalatát és kapcsolatrendszerüket gyümölcsöztetve.

Kiemelten támogatjuk helyi alapanyagokból és helyben előállított/gyártott versenyképes termékek exportját.

Támogatjuk a megújuló energiaforrások (energia-növényekből, fahulladékokból származó biomasszából, biogázból, hulladékfermentációs gázból, a használt vizet tisztító berendezésekben található iszap erjesztését szolgáló gázból, fotocel-lákból stb.) felhasználását villamos- és hőenergia előállítására. A villamos- és hőenergia termelése

és a termeléséhez szükséges gépek/berendezések tervezése és ezek kivitelezése új ipari ágazat, amely munkahelyeket teremt és összhangban van az uniós prioritásokkal.

Az épületek energiahatékonyságának további javítására irányuló intézkedések támogatása:

- prioritásként kezeljük a közintézmények és a közpénzből finanszírozott egységek felépítésénél/átalakításánál a megújuló energiaforrásokat;
- az említett egységek felújításánál fűtés-hűtés rendszerének korszerűsítése megújuló energiaforrások használatával helyi/központi költségvetésekből finanszírozott programok által, uniós alapok hatékonyabb lehívásával.

Szorgalmazzuk a hőenergiára vonatkozó törvénytervezet, a villamos energiát, a földgáz és az energetikai hatékonyságot szabályozó törvény módosítását, az energetikai stratégia kidolgozását, valamint a vonatkozó törvénykezés összehangolását.

Kiemelten fontosnak tartjuk az energia és a földgáz árának kiegyensúlyozott megállapítását a gyártók, szállítók és a szolgáltatók szintjén, figyelembe véve mind az egyéni, mind az ipari fogyasztók érdekeit.

b) Kis- és középvállalkozások

Felismerve a kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő erejét, valamint társadalmi kohéziós szerepét, szükségesnek tartjuk a vállalkozói réteg versenyképességének növelését:

- a kis- és középvállalkozások szakmai társulásainak támogatásával, érdekérvényesítő képességük növelésével;
- a kezdő innovatív vállalkozások támogatási rendszerének kidolgozásával, vállalkozói központok létrehozásával, fejlesztési projektek finanszírozásával;
- a hazai kis- és középvállalkozások nemzetközi piacra jutásának elősegítésével;
- a kis- és középvállalkozások fejlesztését célzó kedvezményes hitel- és garanciaalapok feltőkésítésével, exporthitel kiterjesztésével, ezek összehangolt újragondolásával, az önerő-finanszírozást igénylő beruházások, uniós támogatások sikeres kivitelezése érdekében;
- a kutatás és fejlesztés (K+F) területén működő kis- és közepes vállalatok kiemelt támogatásával;
- az egyablakos ügyintézés gyakorlati alkalmazásával a vállalkozók számára, amely a bürok-

rácia csökkentését jelenti, végül pedig állami és magánmegtakarítást eredményez;

- a mikrovállalkozók sajátos helyzetének megfelelő egyszerűsített adózási szabályozások és kedvezményes hitellehetőségek biztosításával;
- a késedelmes állami kifizetések európai irányelvnek mihamarabbi alkalmazásával, az egyenlő bánásmód elve alapján büntetőkamat felszámolásával az állami tartozások után.

Szorgalmazzuk az erdélyi kis- és középvállalkozások kapcsolatainak kiépítését regionális, országos és nemzetközi szinten a különböző vállalkozói szervezetekkel vagy szövetségekkel tapasztalat- és információcsere végett. Ösztönözzük a kis- és középvállalkozások hazai és nemzetközi rendezvényeken való részvételét, és aktív bekapcsolódásukat az országos és európai uniós szintű jogalkotási konzultációs folyamatokba, az őket érintő szabályozások tartalmának érdekeiknek megfelelő alakításáért.

c) Turizmus

A turizmus az egyik legnagyobb növekedési és munkahely-teremtési potenciállal bíró hazai ágazat.

Támogatjuk, hogy országunk, és kiemelten Erdély természeti adottságainak kiaknázása, a kulturális örökség hasznosítása megfelelő stratégiával és átgondolt fejlesztési koncepcióval történjen.

Szorgalmazzuk egy új turisztikai törvény elfogadását, amely hangsúlyt fektet a vállalkozókat terhelő bürokrácia csökkentésére, az engedélyek megyei szintű kibocsátására, illetve adókedvezményben részesíti azokat a turisztikai és vendéglátói egységeket, amelyek saját gazdaságból származó termékeket, élelmiszereket vagy italokat forgalmaznak.

Célunk a romániai magyar vendéglátóipar európai szintű népszerűsítése. A közlekedési infrastruktúra gyors fejlesztésével, különféle befektetési és hitelgarancia-kedvezményekkel segíteni kívánjuk a kis- és közepes vállalkozások turisztikai fejlesztéseit, ezek versenyképességének növelését. A turizmus állami költségvetésből és uniós forrásokból származó támogatásait elsősorban a turisztikai alap-infrastruktúra fejlesztésére és látványhelyszínek kialakítására kell fordítani. Különböző befektetési és hitelgarancia-kedvezményekkel kell kibővíteni a kis- és középvállalkozások ilyen irányú kezdeményezéseit.

Szorgalmazzuk a faluturizmus és a falusi vendéglátás támogatási rendszerének kiépítését a következő eszközök segítségével: marketing és

értékesítési hálózat kialakítása, szakképzés ösztönzése, kedvezményes adó-, hitel- és garancia-rendszerek kidolgozása, valamint az engedélyezési rendszer egyszerűsítése. A faluturizmus és falusi vendéglátás rendszerébe szervesen illeszkedik a bor- és gasztroturizmus. Ezek elterjesztésére olyan országos programok beindítását szorgalmazzuk, mint: „A bor útja”, „A borvizek útja”, „A só útja” stb. A turizmusfejlesztés érdekében fontosnak tartjuk a szakoktatás kiterjesztését a vendéglátóipar területére.

Az egészségügyi, gyógy-, ifjúsági és idősturizmus támogatási rendszerét oly módon kell kidolgozni, hogy ezek esetében is alkalmazni lehessen az üdülési jegyek rendszerét. Megfontolandó az üdülési jegyek rendszerének kiterjesztése a közalkalmazottakra is.

A kulturális örökség, a falvak építészeti öröksége (hagyományos falukép, templomok, kúriák, házak, kapuk), városaink történelmi központjai, valamint a tárgyi és szellemi örökség (népviselet, táncok, szokások) sajátos vonzerőt jelentenek.

Kiemelten kell foglalkoznunk a hagyományos, népi módszerrel készült termékek, népművészeti alkotások hasznosításával, ily módon hozzájárulva a mesterségek fennmaradásához, a vidéki közösségek megerősödéséhez.

5. Agrárpolitika, erdőgazdálkodás és vidékfejlesztés

Románia csatlakozása az Európai Unióhoz új kihívásokkal szembesítette a vidék lakosságát. Termelőink és feldolgozóink kiélezett versenyhelyzetbe kerültek az egységesült európai piacon. Ugyanakkor a csatlakozás olyan lehetőségeket nyit meg, amelyek lehetővé teszik a vidéki életszínvonal hatékony növelését, a fejlődésbeli különbségek csökkentését. Ezek az új kihívások és lehetőségek olyan tudományosan megalapozott integrált stratégiát tesznek szükségessé, amely lehetővé teszi Erdély vidéki területeinek az életképességét, kiszámítható fejlődését.

A. Mezőgazdaság, agrárpolitika

a) A tulajdonjog

- a tulajdonjog garantálása, a birtok egységének védelme, a tagosítás, a földcsere, a földvásárlás, a mezőgazdasági földbérlet, az ésszerű birtokstruktúra feltételeinek kialakítása;
- regionális földalap(ok) létrehozása (területvásárlás, tagosítás, tagosított területek eladása érdekében);

- a kataszteri nyilvántartás reformja és digitalizálása, amely elengedhetetlen a föld adásvételéhez, minőségi paraméterek szerinti nyilvántartásához.

b) A termelés

- hazai pénzügyi rendszer hitelezési technikájának fejlesztése, a finanszírozási rendszer modernizálása, a hitel-kihelyezési konstrukciók bővítése, a bürokratikus ügyintézési eljárások egyszerűsítése;
- az agrártermelés természeti kockázatának csökkentése, katasztrófakár-enyhítési rendszer kialakítása, az ehhez szükséges költségvetési források évenkénti biztosítása, valamint a járványszerű állatbetegségek (vészek) miatt bekövetkezett károk megtérítése;
- egyszerűbb, átláthatóbb, igazságos és időben meghirdetett pályázatokra épülő támogatási rendszer bevezetése oly módon, hogy az agrárium szereplői számára biztosítva legyen a támogatásokkal kapcsolatos konzultáció és véleményezés;
- javasoljuk a Vidékfejlesztési Program regionalizálását annak érdekében, hogy ésszerű, az adott régió mezőgazdasági potenciáljának megfelelő beruházások valósuljanak meg;
- méltányos mezőgazdasági adózási rendszer kialakítása; a mezőgazdasági adó a helyi költségvetéseket kell hogy gyarapítsa;
- a mezőgazdasági irányítás elévült intézményrendszerének gyökeres megújítása, az agrárkamara-rendszer bevezetése és működtetése;
- a vidéki mezőgazdasági infrastruktúra fejlesztése.

c) Az értékesítés

- új piacsabályozási rendszer bevezetése, amely megteremti az értékesítési és jövedelembiztonságot az őstermelők számára;
- a termelői/beszállítói oldal jogszabályi védelme a nagykereskedelmi hálózatok erőfölényével szemben;
- a termőföldtől a fogyasztóig terjedő élelmiszerbiztonsági rendszer továbbfejlesztése;
- az agráripari parkok kialakítására és állami/önkormányzati támogatására vonatkozó jogi keret kialakítása;
- a helyi alapanyag-termelők előnyben részesítése a közétkeztetés esetében (közbeszerzési eljárás eltörlése);
- az áruértékesítés biztonságosabbá tétele érdekében beszerző-értékesítő szövetkezetek létrehozásának támogatása;

- a helyi termékek eseti jellegű szervezett értékesítése körüli jogi akadályok elhárítása.

d) A komparatív előnyök kihasználása

- a hagyományos termékek és márkák támogatása;
- kis kapacitású (kistérségi) feldolgozóegységek: vágóhidak, hús- és tejfeldolgozók, mezőgazdasági és állati eredetű anyagokat (bőr, gyapjú, len, kender stb.) feldolgozó kisüzemek, továbbá a gyógynövény-begyűjtők és -feldolgozók létrehozásának támogatása; a szükséges jogi keret megteremtése;
- a bio- és ökotermesztés támogatása;
- a kézművesség támogatása.

e) A mezőgazdasági támogatási rendszerek

- a Közös Agrárpolitika (KAP) felülvizsgálata során a tagállamok közötti eltérések további csökkentése, a két pilléren alapuló KAP megtartása;
- a mezőgazdasági tevékenység támogatására vonatkozó nemzeti kiegészítő támogatási rendszerek méltányos felépítése és hatékony megszervezése;
- a mezőgazdaság fokozatos beillesztése egy átfogó vidékfejlesztési programba, amelyben a termelés kiegészül a környezetvédelmi feladatok ellátásával oly módon, hogy az új feladatokhoz új jövedelemforrások legyenek rendelkezésre.

B. Vidékfejlesztés

Az RMDSZ vidékfejlesztési politikájának célja a vidéken élő lakosság életminőségének javítása, a környezet, a természeti és kultúrtáj megőrzése, a vidéki térség fenntartható fejlődésének megteremtése a vidék adottságainak, sajátosságainak, valamint a Vidéki Térségek Európai Chartájának megfelelően.

Támogatjuk a vidékfejlesztési központok, Leader típusú kezdeményezések működtetését a vidék- és területfejlesztés hatékony eszközeként, melyek célja az intézmények, egyesületek, szervezetek együttműködésének ösztönzése, vidékfejlesztési tervek és stratégiák kidolgozása, hatékony tanácsadás megvalósítása a vidékfejlesztési finanszírozási eszközök feltárása és felhasználása érdekében.

A közszolgáltatások fejlesztése

- a vidéki infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztése az elfogadható életszínvonal biztosítása érdekében, hogy a falusi emberek életfeltételei, esélyei fokozatosan közelítsenek a városiakéhoz;

- támogatjuk és elősegítjük a fiatal értelmiségiek vidéki letelepedését;
- támogatjuk a kultúrotthonok felújítását és az ezekben zajló értékteremtő tevékenységeket;
- támogatjuk a falusi orvosi rendelők és állandó orvosi szolgálat működtetését;
- elősegítjük az after-school típusú szolgáltatók kiterjesztését vidéki környezetbe;
- támogatjuk az erdélyi hagyományos ipari ágazatokat.

A vidéki gazdaság diverzifikálása

- a falu- és agrárturizmus támogatása és népszerűsítése;
- az agráripárosodás támogatása;
- a kisipari és szolgáltatás jellegű kisvállalkozások vidéki megtelepedésének támogatása;
- zöldenergia, biomassa, bioüzemanyag előállításának támogatása;
- az EU közösségi agrárpolitikájának előírásai alapján a Romániában alkalmazható differenciált támogatási rendszer kidolgozása, előnyben részesítve a 40 év alatti fiatal gazdálkodókat, egyéni vállalkozókat, családi gazdaságokat;
- a vidék megtartóerejének növelése céljából azon gazdák, illetve családi gazdaságok támogatása, akik főfoglalkozásban mezőgazdasági vállalkozók és elsősorban piacra termelnek gyümölcsöt és zöldséget, illetve húst és tejet;
- a hegyvidéki települések esetében létező besorolási rendszer módosítása a valós helyzetnek megfelelően.

C. Erdőgazdálkodás

- erdészeti kataszter kialakítása;
- a leromlott mezőgazdasági területek erdősítése, a vágásterületek felújítása a további talajerózió megakadályozása érdekében, valamint az erdősített területek nyiladékokkal, szélfogó fasorokkal, tűzvédelmi pásztákkal, vízvételi helyekkel és erdei utakkal történő ellátását célzó támogatási rendszer kialakítása;
- a magánerdészeti rendszer megerősítése, az állami rendszerrel való egyenjogúsítása;
- véderdők tulajdonosai számára kárpótlási rendszerek működtetése, függetlenül attól, hogy jogi vagy magánszemélyekről van szó;
- erdei gyümölcsök termesztésének, erdei gyümölcs- és gombabegyűjtő központok kialakításának támogatása;
- a decentralizált vadgazdálkodás támogatása.

6. Infrastruktúra fejlesztése

A gazdasági válság következtében lecsökkent költségvetési kiadások ellenére folytatni kell az állami beruházásokat, hiszen Romániának több évtizedes lemaradást kell behoznia a stratégiai infrastruktúrában (közlekedési folyosók, autópályák, vasúthálózat, energetikai szállítási vonalak, kommunikációs hálózatok).

Az infrastrukturális fejlesztések kidolgozásánál elengedhetetlen kritérium ezek méltányos és kiegyensúlyozott regionális leosztása. Szükséges olyan korszerű út- és vasúthálózat létrehozása, amely biztosítja a régiók fejlődését.

A szállítási infrastruktúra fejlesztése prioritást kell hogy élvezzen az állami költségvetés tervezésében.

Kiemelt célunk továbbra is a Nagyvárad–Kolozsvár–Marosvásárhely–Brassó autópálya építésének befejezése, a Szatmárnémeti–Nagyvárad, Araddal, Temesvárral összekötő út gyorsforgalmi úttá fejlesztése, a Dél-Erdélyen áthaladó Nagylak–Arad–Brassó–Bukarest autópálya megépítése, valamint a Marosvásárhely–Iasi autópálya építésének elkezdése, illetve az ezekhez csatlakozó utak és határátkelőhelyek fejlesztése.

Támogatjuk az erdélyi regionális repülőterek fejlesztését, a brassói repülőtér létrehozását.

Halaszthatatlan a Román Vasutak modernizációjának felgyorsítása, a kombinált fuvarozás és a logisztikai központok fejlesztése.

Az energiaszolgáltatás biztonsága a gazdaság működőképességének és az állampolgárok életvitelének egyaránt fontos feltétele.

Az állam jogalkotóként és résztulajdonosként, alapvetően piaci eszközökkel gondoskodik az energiaellátás biztonságáról, a hosszú távú érdekek érvényesítéséről, valamint ezzel kapcsolatban a természeti környezet védelméről.

Szükséges a tömbházak felújítását biztosító, állami támogatású és hitelkonstrukciójú program kiszélesítése és kivitelezése.

Fontosnak tartjuk a hazai villamosenergia-piac tevékenységének regionális szintű kiterjesztését és a villamosenergia-hálózatok összekapcsolásának folytatását.

Gyorsítani kell a települések közművesítését, a közüzemi szolgáltatások fejlesztését, különös tekintettel a vidéki települések ivóvízellátásának és csatornahálózatának kiépítésére. Támogatjuk a városi terelőutak, valamint bicikliutak építését.

Kiemelt fontosságú modernizációs cél az internetes lefedettség növelése, a világhálózathoz való csatlakoztatás kiterjesztése az ország magyarlakta területein, illetve kommunikációs

szupersztrádák létrehozása Romániában a szélessávú (broadband) internetes hálózatok kiépítése révén, mivel azok mind a gazdaság, mind a társadalom modernizációjában jelentős szerepet játszanak.

7. Költségvetési, monetáris és adópolitika

a) Költségvetés, államháztartás, adópolitika

A költségvetés szerkezeti átalakításának, valamint a költségvetési intézményrendszer reformjának az Európai Unió új gazdasági kormányzása által megjelölt fejlődési elvek alapvető irányvonalak mentén kell folytatódnia. Az adópolitikának hosszabb távon anticiklikusnak kell lennie, vagyis fellendülés esetén vásárlóerőt szűkítő, lassulás esetén vásárlóerőt bővítő hatást kell gyakorolnia. Az állami költségvetést programok formájában kell megjeleníteni, kidolgozva a programok hatékonyságát tükröző kritériumrendszert.

Támogatjuk a többéves költségvetési tervezés bevezetését. Az állami költségvetés tervezése során szigorúan figyelembe kell venni az uniós konvergencia-kritériumokat.

Az EU-s alapok felhasználásának követelménye szükségessé teszi a programok pénzügyi lebonyolításáért felelős intézmények rugalmassá tételét és hatékonyságának növelését, esetenként a szubszidiaritás elve alapján történő átszervezését.

A költségvetésnek a fenntartható fejlődést elősegítő gazdaságpolitika hatékony eszközévé kell válnia.

Alapvető célunk a költségvetési hiány inflációmentes finanszírozása, kezelhető keretek között tartása, valamint lényeges csökkentése közép- és hosszú távon. Rövid távon az állandósuló gazdasági és szociális válság hatásait csökkentő, koherens és végrehajtható válságkezelő stratégia kidolgozását és gyakorlatba ültetését szorgalmazzuk, amely lehetővé teszi:

- a foglalkoztatás növelését a készségekbe és a képzésbe történő beruházás révén;
- az exportorientált termelés és a hozzáadott értéket jelentő ágazatok fokozottabb támogatását;
- az infrastruktúra fejlesztését.

E célok megvalósítása érdekében szükségesnek tartjuk:

- az adóhivatalok átszervezését, összekapcsolt rendszerbe állítását, informatizálását, az ügyvitel reformját, az adóbehajtási költségek csökkentését és az adóbehajtás hatékonyságának, követhetőségének javítását;
- az EU-s felzárkózáshoz elengedhetetlenül szükséges versenyképesség-növekedés egyik fontos

elemeként a mérsékelt egységes adózási rendszer megtartását mind a személyi jövedelemadó, mind a profitadó esetében;

- a személyi jövedelemadó rendszerének folyamatos elemzését az Európai Unió gazdasági kormányzását és a romániai gazdasági és társadalmi fejleményeket figyelembe véve, kiemelt jelentőséget tulajdonítva az RMDSZ állandó célkitűzésének, hogy az állampolgárokra nehezedő adóterhet csökkentse;
- az önkormányzatok nagyobb arányú részeseződését a GDP-ből;
- a körbetartozások visszaszorítását, közpénzek időbeni kifizetését, az alvállalkozói szabályozások felülvizsgálatát;
- a feketegazdaság visszaszorítását, az adócsalás és az adóelkerülés elleni határozott fellépést;
- az állami hitel- és garanciaalapból a strukturális alapok lehívásához szükséges önrész biztosítását;
- az új adóügyi törvénykönyv módosítását célzó vita során szorgalmazzuk a csökkentett hozzáadottérték-adó alkalmazásának kiterjesztését az elektromos energia és a földgáz áraira is.

b) Monetáris politika

Támogatjuk Románia csatlakozását az euróövezethez. Ennek optimális időpontja több összetevő függvénye, nem tévesztendő szem elől az euró bevezetésének várható kísérőjelenségei, a csatlakozási árfolyam megállapításakor várható tőke mozgások, a vállalkozói szférára és a fogyasztói árakra gyakorolt hatások.

Az euró bevezetéséhez elengedhetetlenül szükséges makrogazdasági feltételek fokozatos meg-

teremtése és állandósítása csak összehangolt fiskális, monetáris és költségvetési politikával valósíthatók meg.

Ezzel egy időben szükség van a gazdaság – éves szinten legalább 3%-os huzamosan fenntartható – növekedési pályára történő visszaállítására és a termelékenység javítására, hisz ezek előfeltételei a reálkeresetek növelésének. Az RMDSZ szorgalmazza, hogy a gazdasági növekedés által megteremtett többletbevételeket mindenekelőtt az infrastruktúra fejlesztésére, a nyugdíjak reálértékének megőrzésére, az egészségügyi és szociális ellátás javítására lehessen fordítani, érvényesítve az arányosság és a méltányosság elveit.

c) Helyi közpénzügyek

A helyi közpénzügyek területén szükségesnek tartjuk az önkormányzatok feladatkörük szerinti finanszírozását, a pénzügyi decentralizáció folytatását, újabb pénzforrások helyi szintre való rendelkezését, a helyi adók és illetékek megállapításánál az önkormányzatok 0–50%-ig való eltérését a központilag meghatározott szinttől, valamint a visszaosztott összegek felhasználási módozatairól szóló döntés teljes mértékben helyi hatáskörbe való utalását.

Célul tűzzük ki, hogy a jövedelemadó teljes mértékben, a hozzáadottérték-adó (TVA) legalább 15%-ban helyben maradjon. Szükségesnek tartjuk a hozzáadottérték-adóból az állami költségvetésen keresztül helyi közigazgatásoknak visszaosztott részarány 40%-ra emelését.

Támogatjuk a közbeszerzésekre vonatkozó szabályozások egyszerűsítését, az átláthatóság biztosítását, az elbírálási kritériumok felülvizsgálatát.

II. TUDÁSALAPÚ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM

Az informatika és a távközlés gyors fejlődése alapjaiban változtatta meg a mindennapjainkat. A mobiltelefon és az internet nélkülözhetetlen eszközökké váltak a gazdaságban és a közsférában is, de nincs ez másképp az oktatás és a tudomány világában sem. Az információs és kommunikációs technológiák használata hétköznapijaink szerves része lett. Az információ gyorsabb áramlása, a kereshető világméretű adatbázisok vagy a digitális tananyagok új alapokra helyezik a gazdasági, politikai és társadalmi folyamatokat.

A versenyképesség, a gazdasági és társadalmi fejlődés fontos velejárója a tudásalapú társadalom

kialakítása, ugyanis a tudást, az innovációt előtérbe helyező szemlélet kihat a teljes gazdaság- és társadalompolitikára, ezért fontos a naprakész és versenyképes tudás folyamatos gyarapítása.

Az információs társadalom fejlesztése sokrétű és bonyolult folyamat, amely a társadalom minden rétegét érinti. Szükségességét, amint ezt az Unió 2020-as stratégiája is hangsúlyozza, a társadalom általános fejlődése és a jövőbeni munkahe-lyek biztosítása követeli.

Románia is elindult az információs társadalom kiépítésének útján, amelynek szerves része kell hogy legyen az itt élő magyarság is. A Romániai

Magyar Demokrata Szövetség támogat és felvállal minden olyan kezdeményezést és stratégiát, amely a román társadalom mellett a magyar ajkú lakosság fejlődését is érinti.

A romániai magyar közösség számára az információs társadalom megvalósítása nyitottságot, befogadást és új érvényesülési lehetőséget jelent.

1. A tudásalapú társadalom kiépítésének jelentősége

a) A romániai informatikai infrastruktúra fejlesztése hozzájárul a romániai magyar közösség identitásának megőrzéséhez a hagyományörzés, anyanyelvi oktatás, valamint a közösségen belüli magyar nyelvű online kommunikáció területein.

b) Országos viszonylatban az RMDSZ programjának információs társadalomra vonatkozó célkitűzései mind a magyar közösséget, mind az egész társadalmat egyszerre szolgálják. A különböző fejlesztések összhangban képzelhetők el és valósíthatók meg. A kétnyelvű régióspecifikus tartalmak és szolgáltatások hozzájárulnak az interetnikus kapcsolatok fejlesztéséhez is.

c) Összmagyar viszonylatban az információs és kommunikációs technológiák a magyarországi és a világ bármely más részén élő magyarok kapcsolatainak fejlesztési eszközei is, az együvé tartozás kifejezésének lehetőségét rejtve magukban.

d) Európai uniós tagországgként fontos az uniós direktívák követése és megvalósítása Romániában is. A 2020-as uniós stratégia céljai Románia és a romániai magyar lakosság számára is kötelező jellegűek, és útmutatásokat fogalmaznak meg az elkövetkező időszakra:

- intelligens növekedés – a tudásra és az innovációra épülő gazdaság kialakítása;
- fenntartható növekedés – erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság elősegítése;
- inkluzív növekedés – magas foglalkoztatás, valamint gazdasági, szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság ösztönzése.

2. Az információs társadalom eszközeinek fejlesztése

a) Biztosítja a többi EU-s tagállammal való kompatibilitást: jogi, gazdasági, oktatási, valamint kulturális téren.

b) Az információs és kommunikációs technológiák széles körű használata növeli a (köz)szolgáltatások minőségét és az ügyvitel hatékonyságát, és egyben csökkenti az adminisztrációs költségeket. Ezért az RMDSZ támogatja mindazokat a

kezdeményezéseket és programokat, amelyek e cél elérését szolgálják.

3. A stratégia kiemelt ágazatai

a) Gazdaság:

- az informatika és a számítástechnika fejlesztésével az egész gazdaság teljesítőképességének növelése a cél;
- e-business célok: elektronikus kereskedelem – az online ügyintézkedések egyszerűsítése és IT-rendszerek beültetése a termelési folyamatokba.

b) Egészségügy:

- kommunikációs és információs technológiákra épülő életképes egészségápolás és segítségnyújtás támogatása;
- az egészségügy informatizálása és digitalizálása: az egészségügyi kártya és az elektronikus kórlap bevezetésének támogatása.

c) Oktatás:

- a közoktatás információs és kommunikációs technológiák használatára alapozó reformja;
- az iskolák informatikai eszközökkel és széles sávú internettel történő teljes ellátása;
- a magyar nyelvű oktatás és művelődés támogatása információs és kommunikációs technológiákkal; olyan virtuális közösségek megalakulásának szorgalmazása, amelyek elősegítik az anyanyelvi oktatást és művelődést.

d) Közigazgatás:

- a közzolgáltatások széles körű informatizálása (egészségügy, adóhivatal, szociális segélyrendszer stb.);
- az elektronikus aláírás és ügyvitel általánossá tétele; a dokumentumok elektronikus kezelése és követése minden közintézményben;
- az interoperabilitás biztosítása az informatizált közintézmények között;
- a magán- és a közszféra közötti kapcsolat hatékonyságának növelése;
- a közigazgatás hatékonyságának növelése az úgynevezett Enterprise Architecture rendszer segítségével, kormányprogramba történő foglalkozásának szorgalmazásával;
- a közzolgáltatásokhoz szükséges infokommunikációs infrastruktúra folyamatos és tudatos fejlesztése;
- a mezőgazdaság digitalizált rendszerének kiépítése; a kataszteri nyilvántartás digitalizálása, amely elengedhetetlen a földterületek adásvételéhez, minőségi paraméterek szerinti

nyilvántartásához, a föld piaci árának megá-
llapításához, a mezőgazdasági termelés célirá-
nyos támogatásához;

- az adóhivatalok összekapcsolt rendszerbe állí-
tásának, informatizálásának támogatása;
- az ügyvitel reformjának, az adóbehajtás ha-
tékonyságának és követhetőségének javítása
elektronikus eszközökkel.

e) Művelődés:

- a kulturális sokszínűség és a kreatív tartalom
fejlesztése, támogatása;
- a magyar nyelvhasználat biztosítása a távköz-
lés és az infokommunikáció területén (postai
szolgáltatások, közintézmények hivatalos hon-
lapjai, telefontársaságok szolgáltatásai) min-
den olyan romániai településen, ahol magyar
közösség él;
- a kulturális és történelmi örökség elektroni-
kus formában való gyűjtése, tárolása és is-
mertetése. A magyar kulturális értékek és
hagyományok megjelenítése távközléssel és
infokommunikációval foglalkozó közintézmé-
nyek szolgáltatásaiban;
- a levéltári törvény módosításának támogatása
egy digitális levéltár létrehozása érdekében.

f) Egyéb területek:

- e-elérhetőség: az informatikai infrastruktú-
ra fejlesztése, az információs technológia és
kommunikáció elérhetőségének biztosítása a
fogyatékkal élők, idősek, hátrányos helyzetűek
számára;
- egy olyan program kidolgozásának támoga-
tása, amely a hátrányos helyzetben lévő csa-
ládok, fiatalok internet-hozzáférését finanszí-
rozná;
- a Világbank által is támogatott Tudásalapú
Gazdaság-projekt további támogatása, amely-
nek nagy szerepe van a digitális írástudás el-
terjesztésében;
- az európai Digitális menetrend hét irányelvé-
nek felvállalása;
- az egészséges konkurencia megteremtése a
kommunikációs szolgáltatók körében minden
erdélyi településen;
- a tagság elektronikus nyilvántartásának tá-
mogatása az RMDSZ-en belül;
- digitális biztonság: az adatvédelmi és szerzői
jogok védelmére vonatkozó törvények módosí-
tása, naprakésszé tétele.

III. OKTATÁS

A romániai magyarság nemzeti identitása megőrzésének, szülőföldön maradásának, versenyképes közösséggé válásának feltétele az autonóm keretek között működő, minőségi teljesítményt nyújtó, a tudásalapú társadalom, a regionális fejlesztés és a munkaerőpiac humán erőforrását biztosítani képes anyanyelvű oktatási rendszer.

Kiemelt oktatáspolitikai célkitűzések:

1. Önkormányzatra épülő oktatási hálózatunk rendszere

Szövetségünk prioritása a kisebbségi törvény elfogadása az RMDSZ által kezdeményezett formában, amely a kulturális autonómia jegyében közjogilag szavatolt rendszerbe foglalja önkormányzatra épülő oktatási hálózatunk működtetését. Az RMDSZ oktatáspolitikája továbbra is a képzés minden területére, formájára és szintjére kiterjedő, az önkormányzatiság elvén és gyakorlatán alapuló – az európai oktatási térségbe il-

leszkedő – autonóm anyanyelvű oktatási-nevelési rendszer megvalósítását határozza meg követendő célként.

Önkormányzatra épülő hálózatunk rendszerét – az RMDSZ kezdeményezése nyomán a román Alkotmányba is belefoglalt – a hárompillérűség (állami, felekezeti, magán) elvére építjük.

Az RMDSZ több mint két évtizedes küzdelme nyomán törvényerőre emelték azt az oktatási törvényt, amely az állami pillérben a kisebbségi oktatás kiemelt finanszírozása és más helységben tanuló diákok költségének kötelező térítése révén lehetővé teszi, hogy minden övezetben, a demográfiai helyzetnek megfelelően, valamennyi magyar gyerek anyanyelvén folytathassa tanulmányait.

A „minden magyar gyerek járjon magyar iskolába” elv gyakorlatba ültetése érdekében továbbra is az a cél, hogy egyetlen magyar tanuló se kényszerüljön más tannyelvű iskolába járni. Szövetségünk a helyzet megoldására a kistérségi iskolahálózatok kialakítása mellett a

szórványkollégium-rendszer kiteljesítését, működésének megszilárdítását javasolja, különös figyelemmel a civilszervezetekkel és az egyházakkal való, eddigiekben is gyümölcsöző együttműködésre. Szórványban a következő prioritásokat határozzuk meg:

- a román nyelvű oktatásban részt vevők beazonosítása;
- a román iskolákba íratott magyar tanulók számára magyar osztályok indítása;
- a román osztályokban tanulók bevonása a magyar nyelven folyó tehetségápolási programokba;
- a magyar nyelvű oktatás kereteinek további bővítése Csángóföldön.

a) Kiemelten kell kezelnünk állami iskolahálózatunk építésében a finanszírozási és infrastrukturális feltételek biztosítását szórványvidéken, jogi vonatkozásban pedig felügyelnünk kell a jogi személyiséggel rendelkező egységek törvényesen előírt létszám alatti, a nemzeti kisebbségek nyelvén tanuló osztályok és csoportok engedélyezését a tanügyi törvény szabályozásának megfelelően.

b) A Szövetség alapvető feladatának tekinti az önálló, anyanyelvű közoktatási intézmények alapítását a csángók lakta övezetekben. Saját iskoláik létrehozásáig a magyarul tanulni vágyó csángó gyermekek részére biztosítanunk kell anyanyelvünk, kultúránk elsajátításának lehetőségét a román nyelvű tanintézetekben, illetve alternatív oktatási formákban is.

c) Szövetségünknek el kell látnia érdekvédelmi feladatát az anyanyelven működő állami oktatási egységek vagy alegységek, intézmények létesítésével, megszüntetésével, működtetésével és az oktatási kínálat megállapításával kapcsolatban, valamint a megyei és intézményi szintű vezetőségekben való részarányos képviselő biztosítása érdekében.

d) Demográfiai mutatóink nyomán tanintézetekben létszámgondokkal küszködünk. Enyhítéséhez szükséges a magyar nemzetiségű beiskolázatlan vagy nem anyanyelvükön tanuló diákok nyilvántartásba vétele, és lehetőség szerint anyanyelvű tanintézetekbe való beiskolázásuk. E feladat elvégzésének az RMDSZ helyi szervezeteinek tevékenységében központi szerepet kell kapnia.

e) Az új közoktatási struktúrában nagy szerepet kap az iskola előtti nevelés. Bölcsődéinkben eddig nem alkalmaztak szakképzett pedagógusokat, meg kell oldanunk a kisdédóvképzést.

Az Alkotmány szerint az oktatás második pillére a felekezeti oktatás, amelynek jelentős hagyományai vannak Erdélyben. Az RMDSZ

érdekérvényesítő munkája nyomán az új tanügyi törvény kodifikálja a felekezeti oktatást, és biztosítja az állam által elismert felekezetek jogát tanintézmények alapítására, valamint előírja a felekezeti oktatás rendszerében tanuló iskoláskorúak számára is érettségig a fejkvóta megadását.

A felsőoktatásban végre kell hajtani azokat a strukturális reformokat, amelyeket az oktatási törvény lehetővé tesz. Ily módon az oktatás szervezésében kiküszöbölhető a kényszerpályán való mozgás, növelhetjük e struktúrák reagáló képességét, a kínálkozó lehetőségek gyors, rugalmas, hatékony kihasználására.

Az állami képzési rendszerben (a magánszférával együttműködve) meg kell honosítanunk az anyanyelvű felnőttoktatás intézményrendszerét, mivel a munkaerőpiac állandó változása, a világban végbemenő rendkívül gyors ütemű műszaki forradalom megköveteli az életen át tartó tanulást, új és új szakképzések megszerzésének kötelezettségét. Ez is közösségi versenyképességünk egyik záloga.

A szórvány sajátos gondjainak a megoldására Szövetségünk fontos eszköznnek tekinti a felekezeti népiskolai hálózat létrehozását. Kistelepüléseken, ahol kevés az anyanyelvű tanintézményekbe beiskolázható iskoláskorú, népiskolákat alapíthatna a felekezeti közösség, amely óvodásokat, elemistákat egy intézménybe tömörítve a rendelkezésre álló egyházi ingatlanban oktathatna. Közösségünk üdvét szolgáló kezdeményezés lehetne: gyerekeink anyanyelven tanulhatnának, a fejkvóta-rendszer fedezhetné a költségeket.

A képzés harmadik pillére a magánoktatás. Erdélyi magyar közösségünk kiemelt értékei a különféle alapítványok által működtetett magánóvodák, magániskolák, felsőfokú intézmények. Szövetségünk az állami és a magánoktatási formát egymást kiegészítő rendszernek tekinti.

2. Társadalom és iskola. Decentralizáció

Fontos vívmánya az RMDSZ oktatáspolitikájának, hogy az új oktatási törvény megszünteti a központosítást, és a szubszidiaritás jegyében a tanintézetek működtetését a helyi közösségekre bizza. Lehetővé teszi, hogy oktatási intézményeik valóban övezetfejlesztési műhelyekké váljanak, a közérdeket szolgálják. Döntő lépés történt a kis közösségek önkormányzatának megvalósítása felé. A decentralizáció lehetőségével tudni kell élni.

a) A döntő felelősség az önkormányzatoké, hisz iskolafenntartókká váltak. A törvény pontosan szabályozza felügyeleti és döntéshozó jogukat, a Szövetség színeiben tevékenykedő

polgármesterek, alpolgármesterek, tanácsosok – ezeket a jogköröket a közérdek szellemében használva – teremtsék meg a minőségi munka feltételeit.

b) Gyakorlatilag a tanintézet jó működési feltételének biztosítása az iskolaszékek kezébe került, amelyek a pedagógusi, szülői, tanulói, önkormányzati képviselőkből állnak össze, ily módon az iskolát azok irányíthatják, akiknek az érdekeit az intézménynek szolgálnia kell. Az iskolaszékek által szervezett versenyvizsgákon a legjobb szakemberek kerüljenek az intézmények élére, a helyi közösségek célkitűzéseinek megvalósítására alkalmas pedagógusokat szerzödtessenek.

c) Külön kiemelt feladata az iskolaszékeknek a helyi fejlesztési elgondolások szakember-állományának képzése, a munkaerőpiac és a tanintézetek profiljának összekapcsolása. Ily módon különös gondot kell fordítanunk az új törvény által ismét engedélyezett szakiskolák létesítésére; egyre több szakközépiskolát kell létrehoznunk, a versenyképességünk növelése érdekében pótolnunk kell a hiányzó vagy elsovadt profilokat, mint például a mezőgazdasági és környezetvédelmi szakemberképzés terén. Nagy lehetőségek nyílnak az állami és vállalkozói partnerségben, kettős nyereséget kínálva: bevonjuk a magántőkét, és azonnali elhelyezkedési lehetőséget nyújtva biztosítjuk a helyi szakemberek utánpótlását. Ennek ki kell dolgozni a megfelelő törvényes kereteit is, hogy a partnerek biztonságosan érdekeltek legyenek az ilyen együttműködésben.

d) Döntő szerepe lesz az önkormányzatainknak az új közoktatási szerkezet infrastruktúrájának kialakításában a szükséges osztálytermek biztosítása érdekében.

Megoldásként Szövetségünk szorgalmazza az iskolaközi konzorciumokat, biztosítva az átjárhatóságot tanulók és pedagógusok számára a különböző iskolák között; újranyithatnak bezárt iskolákat; ahol szükséges, új beruházásokat kell indítani.

e) Önkormányzatainknak a hosszú távú tervezés jegyében gondoskodniuk kell a szükséges bölcsődei helyek megteremtéséről, illetve segíteniük kell az iskolák átállását napközis programra.

3. Minőségbiztosítás

A legújabb nemzetközi kutatások is alátámasztják, hogy az oktatási rendszerek sikeressége mindenekelőtt a pedagógusokon múlik. Egyértelmű tehát, hogy közoktatásunk hiteles és eredményes megreformálásának kulcsa maga a pedagógus. Szövetségünk kiemelt figyelmet kell fordítson

arra, hogy az új tanügyi törvény által biztosított lehetőségekkel élve olyan pedagógusi életpálya-modell épüljön fel, mely tehetséges, rátermett és elhivatott fiatalokat vonz a pályára. Csak megfelelően motivált, jól felkészült és társadalmi megbecsülésnek örvendő pedagógusokkal lehet eredményes a tanügyi reform, csak így épülhet fel egy hatékonyan működő, versenyképes oktatási rendszer.

a) Szövetségünk feladatának tekinti, hogy szakmailag segítse a korszerű oktatás feltételeinek megteremtését. Az áttérést a mechanikus elsajátításról az alkalmazni tudásra, a kompetenciafejlesztésre egy egész sor reformintézkedés biztosítja: új tantervek és tankönyvek, a nemzeti alaptanterv mobilissá tétele, a pedagógusok kreativitásának igénybevétele (az előírt tanterv megtanítására szánt óraszám 25%-ának szabad felhasználása), a kötelező óraszám csökkentése stb. Mindezek megvalósításának megvannak a maga kisebbségi vetületei is. Ezért az RMDSZ kezdeményezte a Neveléstudományi Intézet kisebbségi tagozatának létrehozását, amelyet immár törvénybe foglaltak. Egyik fontos feladatunk ennek gyakorlatba ültetése, hisz a reformok szakszerű végrehajtása a minőség biztosítója.

Az RMDSZ ugyancsak szükségesnek látja és ennek okán támogatandó stratégiai célul tűzi ki egy olyan intézmény, magyar humánerőforrás-fejlesztő központ létrehozását, amely

- foglalkozik az anyanyelven történő pedagógustovábbképzéssel;
- a fejlesztés és innováció területén esetenként irányító és hangsúlyozottan koordináló szerepet tud betölteni a szakminisztérium, a neveléstudományi intézet, az egyetemek, kiemelten a BBTE Magyar Tagozata tanárképző fakultásai, a fontos szakképző intézmények, a megyei pedagógusházak, az RMPSZ módszertani központjai között;
- szakmai programjai révén szolgálni tudná a szakmai és személyiségfejlesztés, a minőségi megújulás és szemléletváltás ügyét.

A tanügyi törvénybe foglaltak érvényre juttatása eredményeként a létrehozandó Központ és fiókintézményei működése által konkrétan és a helyi igényeknek megfelelően tudnák ellátni feladataikat, szolgáltatásaikkal segíteni az iskolákban folyó szakmai munkát, a pedagógusok anyanyelven történő továbbképzését és szakmai fejlesztését. Tekintettel arra, hogy az anyanyelven folyó továbbképzés lehetősége ugyan törvény által biztosított jog, de a kínálat, a részvételi lehetőségek na-

gyon korlátozottak, helyenként pedig egyáltalán nem léteznek, úgy a minőségbiztosítás jegyében ezt a valós kínálati űrt kell tartalommal, változatos programokkal kitölteni, és erre lenne hivatott a Központ szakértelmével és hálózatszerű intézmény- és kapcsolatrendszerével.

b) A reformintézkedések bevezetik a minőségbiztosítás intézményét (időszakos tesztek a tanulóknak, egyéni és intézményi értékelések, a tanuló iskolai pályájának nyomon követése, a pedagógusképzés új módszertana stb.). Ösztönözzük szakmai és civil fórumainkat, hogy segítsék az átterést az új minőségbiztosítási rendszerre, amelyre égető szükség van felzárkózásunk érdekében. (Például a legutóbbi PISA-felmérésben 67 ország közül a 49. helyen állunk.)

c) Az információs és kommunikációs technológiákra alapuló közoktatás reformálása érdekében:

- az iskolák informatikai eszközökkel és széles-sávú internettel történő teljes ellátása;
- a magyar nyelvű oktatás és művelődés információs és kommunikációs technológiák által való támogatása;
- olyan virtuális közösségek megalakulásának szorgalmazása, amelyek az anyanyelven történő oktatást és művelődést támogatják.

4. Felsőoktatás

Támogatjuk a romániai felsőoktatás reformját, amely egy integrálható európai felsőoktatási rendszer kialakítását szorgalmazza, biztosítva ezáltal az egyetemek közti átjárhatóságot, a külföldön elvégzett részképzések beépítését a romániai intézmények rendszerébe.

Ki kell használnunk minden olyan lehetőséget, amelyet a romániai felsőoktatás európai igényű integrációja megteremt, s ebben a keretben kell megkeresnünk a helyét az önálló, magyar oktatási nyelvű intézményeinknek. Az önálló állami magyar egyetemnek már az integráció igényeit kielégítő intézményként kell létrejönnie.

Erőfeszítéseket kell tennünk a romániai magyar felsőoktatás alulfinanszírozásának és alul-reprezentáltságának felszámolására. Szövetségünk ösztönzi a felsőoktatásunkat irányító szakembereinket, hogy közösségi versenyképességünk érdekében minél több oktatói és kutatói programunk, tagozatunk részesedhessen kiemelt finanszírozásban az intézményi rangsorolások és a szakok minősítési rendszerében.

A Szövetség a magyar nyelvű képzést biztosító felsőoktatási intézetek saját, illetve az egymás között egyeztetett tervezeteit – úgy, ahogy azt az egyes intézetek legitim képviselői

kommunikálják – a maga stratégiai kiindulópontjának és magjának tekinti.

AZ RMDSZ támogatja a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar tagozatát eddig elért reális eredményeinek stabilizálásában, továbbfejlesztésében; minden befolyását latba veti a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem magyar tagozata kialakításában, garantált és zavartalan működésében, tarthatatlan állapota felszámolásában; fontosnak tartja a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem hatékony támogatását; a magyar kormány által létrehozott erdélyi magyar magánegyetemek – a Sapientia EMTE és a PKE – támogatását. Szövetségünk az állami és magánoktatási formát egymást kiegészítő rendszernek tekinti, amely megteremti a teljes spektrumú anyanyelvű felsőoktatási kínálatot. Szövetségünk szorgalmazza a magánintézmények állami részfinanszírozásának elérését is.

Az RMDSZ alapvető feladatának tekinti az önálló állami, Kolozsvár-központú, magyar tannyelvű egyetem létrehozását.

5. Partnerség a civil társadalommal

A Szövetség kiemelten támogatja az oktatást szolgáló civilszervezetek munkáját, hogy a kistérségi hálózat működéséhez szükséges infrastruktúra (kollégiumok, iskolabuszok, ösztöndíjrendszer) kialakulhasson.

a) Hangsúlyt kell fektetnünk a közoktatással foglalkozó szakmai és civilszervezetekkel való együttműködésre, közösen munkálkodva a reform és minőségbiztosítás kérdéseinek megoldásában.

b) A magyar nyelvű felsőoktatás szervezése és fejlesztése szempontjából fontos egyetemi háttérintézmények működésének támogatását is lényegesnek ítéli a Szövetség, elismerve ezen intézmények szerepét az erdélyi magyar felsőoktatási és tudománypolitikai feladatok megfogalmazásában és szervezésében. A jelenleg működő egyetemi háttérintézményeket az RMDSZ partnernek tekinti oktatáspolitikai stratégiája kialakításában.

A politikum és civil társadalom partnerségének intézményesítésére az EU egyik alapelve az önkéntesség, amely az élet minőségének javítására, az aktív állampolgárság jegyében az önkéntes tevékenységet ajánlja, segítve a demokratikus fejlődést, fejlesztve a szociális készségeket, kompetenciákat és a társadalmi szolidaritást. A Szövetség kapcsolatát a civil társadalommal az EU-s elvekre alapozza, és támogatni kívánja a példaértékű, kiemelkedő jelentőségű nonprofit szervezetek projektjeit, amelyek haszonszerzés szándéka nélkül termelnek hozzáadott értéket.

IV. TUDOMÁNY – KUTATÁS

Románia európai uniós csatlakozásával új feltételek teremtődtek a tudományos kutatási programok határon átívelő szervezésére és finanszírozására. Ennek megfelelően és a fenntartható gazdasági-társadalmi fejlődés érdekében az RMDSZ szorgalmazza a tudományos kutatás prioritásként való kezelését és megfelelő költségvetési finanszírozását az európai szabványoknak megfelelően Romániában.

A hazai tudományos kutatás és innováció eredményessége és hatékonysága érdekében az RMDSZ támogatja, hogy a bruttó hazai termék (GDP) egy százaléka a tudományos kutatásra, innovációra, fejlesztésre fordítódjék. Ennek érdekében emelendő a költségvetésen belül a kutatási és fejlesztési kiadások aránya.

Kiemelt cél, hogy ösztönözzük az európai uniós források megszerzését a hazai kutatási programok finanszírozására, különösen azon intézményekben, ahol romániai magyarok is dolgoznak.

Ennek érdekében szükséges a tudományos kutatás intézményes újjászervezése és az eddigieknél számottevően jelentősebb finanszírozási keretek biztosítása. Ugyanakkor támogatjuk a hazai és nemzetközi magánvállalatok által működtetett kutatóhálózatba való bekapcsolódást. Célunk, hogy az erdélyi magyarság az egyesült Európában versenyképes legyen.

A felsőoktatás és a kutatás nem választható el egymástól. Ezért szorgalmazzuk a kettő fokozottabb integrálását, az egyetemeken folyó tudományos kutatási feltételek számottevő javítását mind jogi, mind pedig finanszírozási szempontból. Kezdeményezzük kutatási, fejlesztési, technológiai parkok létrehozását a Sapientia Egyetem vonzáskörében (Marosvásárhely, Tusnád, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Gyergyószentmiklós, Sepsiszentgyörgy).

Kulturális sajátosságaink kihasználásával támogatjuk a magyarországi és más európai felsőoktatási intézményekkel közös kutatási programok működtetését.

Alapvető cél a romániai magyar értelmiség itthon tartása, amelynek egyik fő eszköze a tudományos kutatás intézményesítése és az esélyegyenlőség biztosítása a kutatóintézetekben.

Ennek érdekében az RMDSZ többszintű stratégiát követ:

a) A hazai állami finanszírozású kutatóintézetekben hagyományaink továbbvitele érdekében biztosítani kell a magyar vonatkozású témák, számunkra fontos vidékek stb. kutatásának lehetőségét, amelynek egyik feltétele a magyar nemzetiségű kutatók megfelelő (az intézmény hatásköréhez mérten legalább az országos, erdélyi vagy megyei) számarányok szerinti alkalmazása. A magyar közösség sajátos témáival is foglalkozó kutatóintézetekben esetenként külön pénzügyi és működési autonómiával rendelkező tagozatok létrehozatalát szorgalmazzuk, így például a Román Akadémia és a minisztériumi kutatóintézetek erdélyi fiókjai keretében.

b) A magyar oktatási nyelvű állami és magánegyetemeken és tagozatokon szükségesnek tartjuk a tudományos kutatás intézményes kereteinek bővítését, a magyar nyelvű felsőoktatási színvonal emelésének elengedhetetlen feltételként, a magyar nyelvű állami felsőoktatás önállóságának erősítésével összhangban.

c) A romániai magyarság sajátos kutatási hagyományainak és autonóm tudománypolitikai stratégiáinak háborítatlan művelése érdekében kiemelten fontos a szakmai szervezetek és alapítványok keretében folyó tudományos kutatás intézményesítésének erősítése. Az RMDSZ tisztában van azzal, hogy kisebbségben élő közösségek helyzetében az egyes specifikus kutatási területek műveléséhez a romániai magyar civil szféra biztosítja a legmegfelelőbb kereteket. A kutatási munka finanszírozási feltételeinek biztosításához az RMDSZ erőfeszítéseket tesz, hogy mind a román, mind a magyar költségvetés támogassa a romániai magyar tudományos kutatást, és szorgalmazza az európai uniós forrásokhoz való hozzáférés tényleges esélyeit a romániai magyar kutatók számára megfelelő intézményes keretek kiépítésével. A magyarságra vonatkozó specifikus kutatási területeken szorgalmazzuk a Magyar Tudományos Akadémiával és más magyarországi kutatóintézetekkel való szoros együttműködést, amelyek az erdélyi magyar kutatás intézményesítésében fontos szerepet tölthetnek be.

V. MŰVELŐDÉS

Kultúránk nemzeti identitásunk alapja, ezért művelődéspolitikánk legfőbb célkitűzése közösségünk nemzeti és egyetemes értékeit teremtő képességének megőrzése és megfelelő intézményi keretek közötti fejlesztése. Közösségünk szellemi versenyképessége integrálódó, globalizálódó, tudásközpontú világunkban megköveteli az egyetemes értékeknek a kultúránkba való beépítését, valamint kisebbségi kultúránknak az egyetemes kulturális értékekhez való hozzáadását. Támogatjuk Erdély sokszínű kulturális értékeinek cseréjét, az interetnikai partnerkapcsolatok kiteljesítését.

Kultúránk nemzeti jellege megőrzésének feltétele a kulturális autonómia jog- és intézményrendszerének kiépítése. Működő kulturális intézményeinknek méltányos részt kell kapniuk az állami, községi, városi és megyei költségvetésből. A fenti elvek érvényesítése érdekében az RMDSZ külön törvényt dolgoz ki, és síkraszáll ennek parlamenti elfogadtatásáért, melyben kiemelt figyelmet szentel a következőknek:

- a nemzeti kisebbségek nyelvén működő, azok kulturális értékeinek kutatása, megőrzése és fejlesztése céljából létesített közjogi művelődési intézményeknek vagy alegységeknek az alapítását, megszüntetését, felépítését és működtetését illetően, az érintett kisebbségben élő nemzeti közösségek képviselőivel való kötelező konzultációnak minden erre vonatkozó intézkedés esetében;
- a kulturális közintézmények vezetőségét az előbbi bekezdésben előírtak alapján nevezzék ki vagy váltsák le;
- a versenyvizsgára kiírt vezetőtisztviselők esetében kizáró jellegű vizsgák bevezetésének az illető kisebbségben élő nemzeti közösségek nyelvén és kultúrájának ismeretéből; az ilyen kizáró jellegű vizsgák vizsgabizottságainak az illető nemzeti közösség beleegyezésével történő kinevezésének.

Az alkotmány biztosította szabad egyesülési jog alapján művelődési életünkben az állami intézményrendszer mellett létrejött egy önszerveződő, közösségi, civil társadalmi intézményrendszer is. Az RMDSZ társadalomszervezői és művelődéspolitikai gyakorlata mindkét vonulatot támogatja.

1. Tennivalóink az állami fenntartású intézményrendszer működtetésében

a) Az RMDSZ parlamenti képviselője fenntartja a művelődési ágazat kiemelt támogatásának elvét az állami költségvetésben, mint a versenyképesség feltételét az európai integráció elmélyítésében.

b) Meglévő kulturális intézményeink megfelelő, diszkriminációmentes finanszírozása az állami és megyei költségvetésekből, méltányos részesedés a közművelődés támogatására szánt önkormányzati alapokból.

c) Kultúránk fontos műhelyei a hivatásos művészeti intézmények. Az RMDSZ az állami, önkormányzati fenntartás igénylése mellett igyekszik olyan támogatási rendszereket működtetni, amelyek biztosíthatják az anyanyelvű minőségi kultúraművelés feltételeit. Fontosnak tartjuk az erdélyi képzőművészeti közgyűjtemény, az Erdélyi Művészeti Központ értékmentő, új értékeket generáló tevékenységét, valamint az erdélyi gyűjtőkönyvtár létrehozását.

d) A Szövetség kiáll a folyóirataink állami költségvetési támogatása mellett, olyan saját pályázati rendszer létrehozását szorgalmazza, amely segítheti kulturális értékeink megalkotásában kulcs szerepet vállaló réteglapok működését.

e) Az RMDSZ hangsúlyt fektet a helyi tanácsok kulturális támogatásokban rejlő lehetőségeire. A Szövetség tanácsosainak figyelmébe ajánlja a községi könyvtárak és művelődési házak működési feltételeinek biztosítását. Szorgalmazza, hogy bocsássonak a fiatal értelmiségiek rendelkezésére szolgálati lakást, hogy az ingázó értelmiséget felválthassa a település életét meghatározó, helyben lakó szellemi foglalkozású réteg.

f) A humán erőforrás fejlesztése érdekében az RMDSZ támogatja az élethosszig tartó tanulás kereteinek bővítését, a hazai magyar nyelvű felnőttképzés intézményesülését, az ez irányú romániai törvénykezés kiegészítését és az európai gyakorlat szerinti alkalmazását. A szakember-utánpótlás érdekében az RMDSZ támogatja az állami oktatási hálózat keretében a kulturális (épített, tárgyi, szellemi) örökségvédelmi karok, valamint egy kulturális menedzsment szak létrehozását, közművelődési szakemberek képzését, az anyanyelvű felsőfokú zenész-, képzőművészeti képzés megszervezését, valamint a néptáncosok és népzenezők felsőfokú képzési lehetőségét.

g) Az RMDSZ szorgalmazza, hogy az állami kulturális intézményekben is tegyék lehetővé anyanyelvű kultúránk művelését:

- a megyei és helyi múzeumokban a már meglévő (történelmi, képzőművészeti, néprajzi) állagok szakszerű megőrzését, gyarapítását, folyamatos kiállítását a történelmi objektivitás és igazság jegyében, két- vagy háromnyelvű feliratozással, katalógusokkal és plakátokkal. Az állagok szakszerű feldolgozására, gyarapítására és bemutatására alkalmazzanak megfelelő számú, az illető nemzeti közösséghez tartozó szakembert;
- az erdélyi megyeközpontokban található levéltárakban alkalmazzanak magyar és német anyanyelvű kutatókat is. Biztosítsák a levéltárakban kutatóink számára a teljes anyag hozzáférhetőségét. Az elszállított állagokat szolgáltatassák vissza az eredeti tulajdonosoknak. Szorgalmazzuk a kimondottan magyar anyakönyvek, parókiális jegyzőkönyvek, egykori civilszervezeti levéltárak, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület közgyűjteményeinek visszajuttatását;
- a könyvtárakban a magyar állomány gyarapításához és használatához, a szakszerű kezeléshez szükséges magyar nemzetiségű szak személyzet alkalmazását, képzését, továbbképzését;
- az építettörökség-védelem terén az országos helyreállítási tervből arányosan részesedjenek a magyar kulturális örökség részét képező műemlékek is;
- az országos műemléki bizottságban, annak albizottságaiban és a területi bizottságokban legyenek magyar szakemberek;
- a Kulturális és Örökségvédelmi Minisztérium erdélyi megyei igazgatóságainak alkalmazottai legyenek magyar szakemberek, a megye magyar lakossága részarányának megfelelően;
- a művelődési kutatóintézetekben magyar nemzetiségű munkatársak alkalmazásával biztosítsák az anyanyelvű kulturális kutatásokat.

h) Az RMDSZ támogatja a magyar könyvkiadást. Fenntartja az állam hozzájárulásának szükségességét a könyvkiadás költségvetési támogatásában, a könyvterjesztési hálózat működtetésében. Pályázati rendszerében alapokat biztosít a könyvkiadás és könyveket népszerűsítő rendezvények támogatására. Biztosítani kell a romániai magyar könyvkiadók részvételi lehetőségét az államközi kulturális szerződésekben rögzített közös könyvkiadási és könyvcsereakciókban.

2. Kulturális örökségünk

Kulturális örökségünk (épített, tárgyi, szellemi örökség) élő tanúja múltunknak, történelmünknek, mestertudásunknak. Európaiságunk legkézzelfoghatóbb jelei közé tartozik. Értékeinket őseink hagyták ránk, s nekünk kötelességünk azt megőrizni és utódainknak továbbadni. Az örökségvédelem alapvető eszköze identitástudatunk megerősítésének, erdélyi magyar közösségeink építésének s a vidék lakosságmege tartó ereje növelésének.

A kulturális örökség, megfelelően menedzselve, egyik alapvető tényezője az életminőség növelésének, a helyi és regionális közösségi kohézió megerősödésének, a térség társadalmi, kulturális és gazdasági felemelkedésének. Örökségünk fenntartható fejlesztése kulcsszerepet játszik a kulturális turizmus fellendítésében, munkahelyek teremtésében, s piacot teremt a helyi kisvállalkozások termékei és szolgáltatásai számára.

Az RMDSZ, kiemelt jelentőséget tulajdonítva a kulturális örökségnek, létrehozta a Kulturális Örökségvédelmi Tanácsot, amelynek feladata a különböző örökségvédelmi tevékenységek, kezdeményezések összehangolása, támogatása.

Az RMDSZ a következő feladatok elvégzését tartja prioritásnak:

a) az inventáriumok, a kataszterek, illetve a monográfiák elkészítése, az erdélyi magyar örökségjegyzék kialakítása, valamint a művészeti hagyatékok összegyűjtése, feldolgozása;

b) az erdélyi magyar kulturális örökség védelme (felújítása és hasznosítása), az értékmentés: erdélyi magyar prioritáslista kidolgozása és a politikai felelősségvállalás szintjére emelése. Az RMDSZ, parlamenti képviselőin keresztül, mindent megtesz azért, hogy a kormányzati alapok elosztásakor méltányosan támogassák az erdélyi magyar vonatkozású műemlékek, illetve a műtárgyak helyreállítását, és szorgalmazza az erre szánt költségvetési keret állandó növelését, ugyanakkor támogatja az épített örökség-helyreállítás ÁFA-mentesítését a befektetések ösztönzése érdekében.

c) Kulturális örökségünk hasznosítása a helyi közösségek, az erdélyi magyarság életminőségének növelése érdekében történik, emiatt az RMDSZ szorgalmazza a széles körű társadalmi összefogást: önkormányzatok, civilszervezetek, oktatási és kulturális intézmények, egyházak együttműködését. Emellett nagyon fontosnak tartja a társadalom szemléletváltását az örökségvédelemmel kapcsolatban, ezért támogatja a közösségépítő, örökségvédelemre épülő programokat.

d) A Szövetség kiemelten támogatja, hogy a helyi és regionális fejlesztési tervekben, valamint az Európai Unió regionális fejlesztési programjában hangsúlyosabb helyet kapjanak a kulturális örökség hasznosítására épülő kezdeményezések, támogatja az országhatárokon átívelő, a Kárpát-medence kulturális örökségét egységesen kezelő és hasznosító programokat.

e) Az elkobzott műemlék-ingatlanok visszaszolgáltatásával, amiben az RMDSZ-nek igen jelentős szerepe volt, új helyzet állt elő, mivel a tulajdonosok saját erőforrásból nem tudják a tönkrement, lepusztult épületeket felújítani. Az RMDSZ mindent megtesz azért, hogy a magánkézben levő, de közösségi célokat szolgáló ingatlanok tulajdonosai állami támogatásban részesüljenek épületeik helyreállítása érdekében.

f) Külön hangsúlyt kell fektetnünk a szórványörökség helyzetére, azt dokumentálni kell, majd a kiemelt fontosságú értékeket védeni, karbantartani és hasznosítani. Az RMDSZ, a szórványban működő helyi szervezetei és a tanintézmények együttműködésével kialakította s a jövőben is támogatja az Örökségünk őrei erdélyi hálózatát.

g) Támogatjuk a kulturális örökségvédelem területén az anyanyelven zajló szakképzést, valamint az örökségvédelem oktatását az iskolákban.

Az erdélyi magyar társadalmat (is) érzékenyvé kell tenni örökségértékeink iránt. Javasoljuk egy Erdélyi Magyar Fejlesztési Alap létrehozását, amelyet a Kulturális Örökségvédelmi Tanács és a fejlesztési alapot létrehozó vállalkozói szféra közösen működtet, s amelyből az erdélyi magyar társadalom számára prioritással bíró programokat kellene támogatni.

Az RMDSZ kiemelt fontosságot tulajdonít az erdélyi magyar műemlékek magyar nyelvű feliratozásának, valamint a kulturális örökség kiadványokban, világhálón való megjelentetésének.

3. Kortárs kultúra támogatása

Az elmúlt években az erdélyi magyar kulturális élet számos – akár európai léptékkal mérhető – értéket mutatott fel. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség úgy gondolja, hogy kiemelten fontos ezt az értékteremtő munkát támogatni és elősegíteni. Ilyen értelemben a Szövetség:

a) alkotói ösztöndíjjal támogatja évente a fiatal, pályakezdő művészeket;

b) az általa létrehozott alapítványokon keresztül támogatja a fiatal szerzők könyveinek kiadását;

c) létrehozta az Erdélyi Magyar Kortárs Kultúráért-díjat, amelyet a kortárs művészetek terén kiemelkedő teljesítményt nyújtó művészeknek ad át;

d) fontosnak tartja az erdélyi magyar művészek támogatását abban, hogy műveiket itthon és külföldön minél szélesebb körben megismerttessék, támogatja részvételüket hazai és külföldi szakmai rendezvényeken, fesztiválokon.

4. Előadó-művészet támogatása

Alkotóink, magyar előadásaink sikere olyan szintre visz az erdélyi magyar közéletbe, amely ezt a közösséget értékteremtőként határozza meg. Jelentős tömegeket megmozgató, országunkban nagy népszerűségnek örvendő és nemzetközileg is elismert színvonalon művelt művészeti ág magyar vonatkozású szereplőinek (intézményeinek, alkotóinak) támogatása fontos programunkja bármely törekvésnek, mely hosszú távon a többség és kisebbség kölcsönös elismerését célozza. Emiatt a romániai magyar előadó-művészet támogatására kiemelt figyelmet kell fordítanunk, beleértve a hazai magyar intézményrendszer fejlesztését is. Szükségesnek látjuk egy olyan alkotóközpont létrehozásának támogatását, mely elsősorban az innovációra, az előadó-művészet folyamatos megújítására, fiatal alkotók pályakezdésének és a független kezdeményezések támogatására törekszik, katalizátorként működve ebben a nagyon dinamikus, de igencsak forráshiányos közegben.

5. Tennivalóink a saját civil intézményrendszer működtetésében

a) Az RMDSZ kultúránk intézményes működtetése, értelmiségi rétegünk újratermelése, a versenyképes, gazdaságilag erős, közéletben szerepet vállaló helyi közösségek megszületésének ösztönzése, a kultúra eltartásához való hozzájárulás szempontjából kiemelt jelentőséget tulajdonít a civil társadalmi szférában létrehozott önszerveződő testületeknek. Ezért:

– ösztönzi, hogy valamennyi magyarul beszélő településen egyesületek, alapítványok létesüljenek a helyi közösségi érdekek megelevenítése és megoldása, versenyképes polgári társadalom megteremtése érdekében;

– közalapítványi képviselői révén a Szövetség által létrehozott alapítványokban az RMDSZ támogatja a művelődés intézményes működtetésében szerepet vállaló országos hatókörű, valamint kiemelt **regionális szerepet betöltő**, jogi személyiséggel rendelkező szakszövetségek működését biztosító normatív támogatások rendszerének létrehozását pályázati alapon;

– az alapítványi stratégiák kidolgozásakor az RMDSZ támogatja a magyar kultúra intézményesülését segítő, saját közösségi tulajdonban

és kezelésben levő művelődési infrastruktúra létrehozására, **működtetésére, valamint fenntartást segítő fejlesztésére** irányuló kezdeményezéseket: mint a Magyar Ház-láncolat, tájházak, teleházak, regionális civil információs központok, oktatási és kulturális intézmények kialakítása, közgyűjtemények (kézirattárak, könyvtárak, képzőművészeti gyűjtemények) létesítése;

– az RMDSZ szorgalmazza a magyar kultúra digitalizálását és interneten való megjelenítését. Idetartozik a kulturális örökség digitalizációja is, az örökséget hozzáférhetővé és kutathatóvá kell tenni. Ilyen értelemben támogatja az ágazatban tevékenykedő civilszervezetek, intézmények tevékenységét.

b) A Szövetség törekszik a kiemelkedő művészeink, tudósaink méltó alkotó körülményeinek megteremtésére.

c) Az RMDSZ kezdeményezi külön keret létrehozását az asszimiláció által különösen veszélyeztetett szórvány- és csángó közösségek megkülönböztetett támogatására.

d) A Szövetség társadalomszervezői munkájában számít középosztályunk fokozott társadalmi szerepvállalására. Saját erőforrásainkból is támogatni kell kultúránkat, ezért az RMDSZ ajánlja egy Kulturális Alap létrehozását, amely országos közadakozásból születhetne meg, elsősorban a vállalkozói réteg mecénatúrája révén.

e) Az RMDSZ szorgalmazza az erdélyi településekre kiterjedő, magyar nyelven működő filmklubhálózat kialakítását.

Szövetségünk hozzá kíván járulni az ország demokratikus intézményrendszerének konszolidálásához, ennek érdekében szorgalmazza:

– az elkobzott egyesületi vagyonok visszaszolgáltatásáról szóló törvény gyorsított alkalmazását;

– a művelődési ágazatokból az állam visszavonulását ellensúlyozva az RMDSZ szorgalmazza a közalapítványi rendszer kiterjesztését;

– a közigazgatási törvényben az anyanyelv használatáról szóló előírások kiegészítését a visszaállítási kötelezettségével, a település hagyományos belső helynévanyagát és történelmi múltját is tükröző utcanevek visszaállításával.

Kultúránk a magyar nemzeti kultúra szerves része. Ragaszkodunk az ünnepeinken, összejöveleink az állami mellett a nemzeti jelképeink mindenkor szabad használatához. Szorgalmazzuk és ápoljuk az egyetemes és Kárpát-medencei magyar művelődési intézmények közötti szerves kapcsolatrendszer kialakítását. Ennek kiváló eszköze a testvérintézményi kapcsolatok megteremtése. Támogatjuk a magyarok által is lakott régiók szellemi értékalkotó képességének integrálását az összmagyar kultúrába, az egyetemes nemzeti versenyképesség növeléséért a Kárpát-medencei Művelődési Intézetek hálózatának kiépítése révén.

VI. SAJTÓ, TÖMEGTÁJÉKOZTATÁS

A sajtó nemzeti önazonosságunk megőrzésének alapvető tényezője, az anyanyelv használatának legnyilvánosabb területe. Kisebbségi írott és elektronikus sajtónknak a tájékoztatáson túlmenően fontos szerepe van saját nemzeti értékeink, valamint a jellegzetes regionális és az általános európai értékek ápolásában. Az RMDSZ támogatja a romániai magyar sajtót e szerepének maradéktalan betöltésében.

Az Európai Jogok Egyetemes Nyilatkozata, Románia Alkotmánya, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Chartája, a Nemzetközi Újságíró Szövetség Kiáltványa és nyilatkozatai, a határokon át sugárzó televíziókról szóló nemzetközi egyezmény és más idevonatkozó jogszabályok és dokumentumok szellemében az RMDSZ határozottan kiáll a szólás- és sajtószabadság mellett, vallja, hogy az

állami intézmények nyíltsága és a tájékozódáshoz való hozzáférhetőség a demokrácia sarkköve. Elutasít bármilyen ideológiai vagy politikai cenzúrát. A közügyekkel kapcsolatos információk, vélemények és tárgyilagos viták közzététele az egész társadalom javára válik.

Az információk szabad áramlásának elve alapján az RMDSZ hangoztatja és védelmezi a romániai magyarság alapvető jogát a szabad és önálló írott sajtóhoz, televízió- és rádióadásokhoz, ennek megfelelően fellép minden olyan kísérlet ellen, amely ezt a jogot bármi módon – tartalmi, műszaki vagy terjesztési vonatkozásban – korlátozni próbálja.

Egyszersmind az RMDSZ kölcsönös kapcsolattartásra, közvetlen kétirányú kommunikációra törekszik a hazai sajtó legitim szervezeteivel,

szerkesztőségeivel és tagjaival, hogy a tömegtájékoztatás minél hatékonyabban, hitelesebben és kiegyensúlyozottabban elláthassa a tájékoztató, ellenőrző és közvélemény-formáló szerepét.

Sajtópolitikájának fentebb vázolt alapelvei szerint az RMDSZ:

a) a kölcsönös tájékoztatás és eszmecsere érdekében partneri viszonyt ápol a Magyar Újságírók Romániai Egyesületével (MÚRE), a Lapkiadók Egyesületével (LKE), valamint az Erdélyi Magyar Írók Ligájával (EMIL), tiszteletben tartva azok alapszabályzatban foglalt politikai elnemkötelezettségét, rendszeres párbeszédet folytatva a MÚRE, az LKE és az EMIL vezetőségével az együttműködés módozatainak kidolgozása érdekében.

b) Minden rendelkezésre álló eszközzel támogatja az újságírókat munkájuk végzésében, valamint a tényfeltáró újságírást.

c) Hozzájárul a Szövetség törekvéseinek objektív megismertetéséhez.

d) Jó kapcsolatokra törekszik a román sajtóval, amelytől elvárja a tárgyilagos tájékoztatást. Különös figyelmet szentel a hazai és a nemzetközi sajtóban a romániai magyarságról és annak érdeképviseletéről megjelenő félretájékoztatásnak, hamis információknak, célzatos kommentároknak; kellő gyorsasággal és hatékonysággal közlést helyesbítését. Támogatja a Románia nemzetiségei ellen uszító sajtóanyagok szerzőinek felelősségre vonását, az érvényben levő törvények előírásai szerint.

e) Fontosnak tartja az erdélyi magyar ügyek, problémák, igények kellő gyorsaságú és pontoságú megjelenítését a román sajtóban és román nyelvű szakmai körökben.

f) Országos sajtóintézmények vezető testületeinek kinevezésekor egyeztetni elképzeléseit a hazai magyar sajtó megfelelő szakterületének képviselőivel, és mindent elkövet annak érdekében, hogy az Országos Audiovizuális Tanácsban és más ilyen jellegű intézményekben helyet kapjon nemzeti közösségünk képviselője is.

g) Szorgalmazza, hogy a magyar nyelvű kulturális kiadványok legalább nemzeti közösségünk lélekszámának megfelelő arányban részesüljenek az e célra szánt költségvetési forrásokból. Kiemelten támogatja a szórványban élő magyarság sajtótermékeit és a romániai magyar ifjúsági,

kulturális, művészeti, irodalmi, szakmai és tudományos sajtót.

h) Következésképpen küzd azért, hogy a magyar nyelvű országos és helyi rádió- és televízióadások műsoridejét legalább népességi arányunknak megfelelő időtartamokra állapítsák meg, amelyek szakmailag megfelelő színvonalú műsorok megvalósítását tegyék lehetővé. A magyar nyelvű közszolgálati rádió- és tévéadásokat bővítsék ki és helyezték minél előnyösebb időszávba. Az RMDSZ kiemelt célkitűzése, hogy a marosvásárhelyi rádió egész napos magyar adásának sikeres beindítása után Kolozsváron is legyen egész napos magyar rádióadás.

i) Célként tűzi ki egész napos közszolgálati magyar nyelvű rádió- és televízióadás, önálló magyar nyelvű közszolgálati rádió- és tévéstudiók létrehozását, megfelelő sugárzási időben országosan hallgatható és nézhető műsorok biztosítását a nemzeti kisebbségi adások számára.

j) Következésképpen küzd azért, hogy a közszolgálati rádió- és televízióadások keretében a nemzeti kisebbségek szerkesztőségeinek vezetőségét kizárólag az illető nemzeti kisebbség beleegyezésével, illetve az adott nemzeti közösség reprezentatív szervezetével folytatott megbeszélést követően nevezzék ki. Megalapozott kérésükre a közszolgálati adók egész napos regionális rádió- és televízióadásokat biztosítsanak a nemzeti kisebbségek nyelvén, melyek biztosításával kapcsolatos kérdésekről speciális szabályok rendelkezzenek. Az esélyegyenlőség elvének megfelelően az állam, illetékes szervei révén, tegye lehetővé a nemzeti kisebbségek számára, hogy magán-, kereskedelmi és egyházi rádió- és televízióadókat létesítsenek és működtessenek, valamint azt, hogy az illető nemzeti kisebbség nyelvén más országokban sugárzott rádió- és televízióadásokat közvetlenül vehessék.

k) Támogatja a romániai magyar szerkesztőségek részvételét a műholdon sugárzó magyarországi közszolgálati médiumok regionális műsoraiban.

l) Sürgeti az általános postai kedvezményezettiséget a sajtókiadványok küldésében. Szorgalmazza és támogatja a romániai magyar kulturális sajtó terjesztését az egész magyar nyelvterületen.

VII. EGYHÁZAK

Magyar egyházaink természetes szerepkörükön túl az erdélyi magyarság évszázados hagyományokkal rendelkező, hiteles társadalomszervező és anyanyelvápoló szervezetei is, széles értelemben vett közművelődési tényezők, amelyekkel az RMDSZ állandó kapcsolatot épített ki és kíván fenntartani.

Az RMDSZ értékeli a magyar egyházak erkölcsi, nevelői-oktatói szerepét a közéletben, és a velük való együttműködést a kölcsönös bizalom és egymás intézményi és működési autonómiájának tiszteletben tartásával képzelel el, illetve tartja eredményesnek.

Fontosnak tartjuk a folyamatos együttműködést a közös stratégiák és a társadalomszervező programok kialakításában.

Az RMDSZ egyformán nyitott minden egyház és felekezet irányában, tiszteletben tartja tagjainak lelkiismereti szabadságát. Ugyanakkor sikeraszáll a vallási és lelkiismereti szabadság teljes körű érvényesüléséért.

Az RMDSZ következetesen kiáll az egyházak autonómiájának tiszteletben tartásáért. Továbbra is szorgalmazza az elkobzott egyházi vagyonok visszaadásáról szóló törvény maradéktalan alkalmazását.

Szövetségünk a maga eszközeivel támogatja a társadalmilag igen szükséges és hasznos új egyházi intézmények (szociális gondozó, oktatási, kulturális, gazdasági és szövetkezeti) létrehozását és szerepvállalását.

Az RMDSZ szorgalmazza, hogy az állam által elismert egyházak számára lehetőség nyíljon a képzés minden területére, formájára és szintjére kiterjedő oktatás szervezésére, valamint központi és helyi költségvetésből való finanszírozására.

Támogatja a moldvai csángó magyarok írásban is kifejezett igényét a magyar nyelvű lekipásztori szolgálat és hitoktatás bevezetéséért a iași-i püspökség területén, valamint a magyar egyházak karitatív intézményrendszerének (öregotthonok, gyermekotthonok, kollégiumok) megteremtésére irányuló erőfeszítéseit, és szorgalmazza ezen intézményrendszer állami támogatását.

Az RMDSZ fellép az egyházakkal szemben jelentkező bármiféle diszkrimináció, a hitélet korlátozása vagy annak erőltetése ellen, illetve autonómiájának csorbitása ellen.

Az RMDSZ kiemelten szorgalmazza a kormányzat és a törvényhozás szintjén:

- az egyházi, felekezeti oktatásról szóló törvénytervezet elkészítését az egyházakkal való előzetes egyeztetés alapján, és az ilyenformán kialakított törvénytervezet parlamenti elfogadását;
- az elismert egyházak részarányos, illetve méltányos állami szubvencióját;
- az elismert egyházi ünnepek hivatalos munkaszüneti napként való biztosítását;
- az egyházak hozzáférését az állami és európai uniós pénzalapokhoz, a kulturális örökség (beleértve az épített, tárgyi örökséget is), illetve a szociális és oktatási programok támogatása érdekében.

VIII. IFJÚSÁG

A romániai magyar ifjúság társadalmunk jövőjének meghatározó tényezője, közösségünk fennmaradásának, megújulásának és folytonosságának záloga. A szülőföldön való megmaradás egyéni és közösségi érdek, a fiatal generáció nemzeti közösségünk sorsának felelős alakítója. A romániai magyar ifjúság tagjainak tekintjük a 35 évet be nem töltött állampolgárokat.

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség szorgalmazza azon társadalmi, gazdasági és kulturális feltételek megteremtését, amelyek lehetővé teszik a fiatalok szülőföldön való boldogulását, érvényesülését.

Az RMDSZ ifjúságpolitikájának lényege azon feltételek megteremtése, amelyek mellett ifjúságunk társadalmi jelentőségének megfelelően vesz részt az ország és közösségünk társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális életében.

Az RMDSZ komoly felelősséget érez a fiatalokért és az eljövendő generációkért, ezért a hosszú távú stratégiai döntéseket az ifjúsággal egyetemben hozza meg. Ennek megvalósításában az RMDSZ ez irányban szakosodott intézményei az ifjúsági szervezeteket stratégiai partnernek tekintik. A romániai magyar ifjúság érdekeinek képviselése közös cél.

A fiatal nemzedék kinyilvánította, hogy felelősséget vállal és tevékenyen közreműködik az RMDSZ-szel a romániai magyarság megmaradásáért, gyarapodásáért folytatott érdekvédelmi tevékenységében. Az RMDSZ vállalja, hogy felkarolja és támogatja az ifjúsági szervezetek által megfogalmazott minden olyan kezdeményezést és javaslatot, amelynek célja a romániai magyar fiatalság szülőföldön való megmaradása, életminőségének javítása, életesélyeinek növelése.

1. Általános teendőink

a) Az ifjúság társadalmi érvényesülése és ható tényezővé válásának záloga a korszerű, sokoldalú, rugalmas képzés biztosítása.

b) Az oktatáshoz való esély megteremtése érdekében az RMDSZ szorgalmazza:

- a diákoknak járó szociális juttatások és kedvezmények körének bővítését és általánossá tételét minden diák vagy hallgatói jogviszonyral rendelkező fiatal számára, függetlenül az oktatás formájától és jellegétől;
- a diákok érvényben lévő utazási kedvezményeinek kiterjesztését a távolsági autóbusz-szállításra is;
- a tandíjrendszer oly módon való alakítását, hogy a felsőfokú oktatás hozzáférhető legyen az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők számára is;
- a diákmunka és a szakmai gyakorlatok életképes jogszabályi feltételeinek megteremtését;
- a nem piacialapú diákhitel működtetését és integrálását a felsőoktatási politikába;
- a nem magyar tannyelvű oktatási programokban részt vevő fiatalok számára lehetőséget teremteni a magyar nyelv elsajátítására, a kötelező oktatási rendszer tantervének diákok által választható részébe való integrálásával;
- az RMDSZ támogatja az oktatás szereplőinek intézményen belüli önrendelkezési törekvéseit, az erdélyi magyar szervezeti kultúrát figyelembe véve kezdeményezi a diáktanácsok, diákszövetségek, szakkollégiumok, pedagógusi szervezetek törvényes szabályozását.

c) A gazdasági és szociális körülmények megteremtése és javítása elengedhetetlen feltétele a méltányos megélhetés biztosításának. Ezzel kapcsolatban az RMDSZ szorgalmazza:

- a képzési szakok munkaerő-piaci kínálatok szerinti megtervezését;
- sajátos kormányzati és önkormányzati programok beindítását a fiatalok és a pályakezdők munkanélküliségének csökkentése érdekében;

- a fiatal vállalkozók és gazdák támogatását, a vállalkozói kultúra fejlesztését célzó képzési és tanácsadási programok beindítását;
- kedvező hitelrendszerek (lakásvásárlás, vállalkozásindítás és -fejlesztés) kidolgozását és fejlesztését;
- a fiatalok mobilitását és gazdasági helyzetét figyelembe vevő bérlakás-program folytatását;
- a megváltozott életkörülmények figyelembevételével olyan oktatási, támogatási rendszer kialakítását, amely elősegíti a fiatal családok alapítását, illetve könnyíti a korai gyermekvállalást;
- a fiatal vagy a sokgyerekes családok adóterheinek csökkentését, adókedvezményeken keresztül támogatását;
- a hátrányos helyzetű, árvaházi, nevelőszülőknél, gondozóknál élő gyerekek és fiatalok társadalmi integrálódási lehetőségeinek megteremtését;
- az esélyegyenlőség megteremtését, a fiatalok közötti mindenfajta – nemi, fajon vagy etnikai származáson, valláson, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló – megkülönböztetés megszüntetését;

d) Fontos szerepet biztosít az ifjúság egészséges életvitelének kialakításának, ezért szorgalmazza a sportolási tevékenységek támogatását a köz- és magánszférában, illetve a néptáncoktatás bevezetését a közoktatásba, választható tornaórai tevékenységként.

e) Szorgalmazza és támogatja politikai eszközei révén azokat a gazdasági vagy szociális intézkedéseket, amelyek az ifjúságot az itthon maradásra készítik.

f) Az ifjúság sajátos problémáival foglalkozó, erre szakosodott kormányzati, önkormányzati és civil intézményrendszerek bővítése, civil kezdeményezések felkarolása kerettörvények és politikai intézkedések által.

2. Sajátos teendőink

a) A főképp fiatal nemzedéket érintő kivándorlás okainak megszüntetése az általános gazdasági növekedés, az anyanyelven való oktatás biztosítása, illetve a kulturális lehetőségek megteremtése révén.

b) Az anyanyelven való formális és nemformális oktatás kibővítése, fejlesztése, illetve a köz-, szak- és felsőoktatás terén a képzés minőségének javítása. Az RMDSZ kiemelt figyelmet szentel a középiskolai szakképzésnek és a felsőoktatásban az anyanyelven folyó agrár-, műszaki, művészeti és

pedagógusképzésnek. Prioritásnak tekinti a szociális, tehetséggondozó, kutató és más tudományos programok támogatását, a rendelkezésre álló forrásokból. Szorgalmazza az anyanyelvű posztgraduális képzési formák bevezetését, amelyek csökkenthetik a külföldi továbbtanulás kényszerét.

c) A közösségi házak, információs és karrierirodák, ifjúsági központok és ezek hálózatának kiépítése, valamint a működő oktatási, művelődési és egyházi intézmények, civilszervezetek és a hasonló jellegű létesítmények közötti kapcsolatok erősítése.

d) A szórványban élő fiatalok támogatása, az anyanyelvű művelődési lehetőségek biztosítása, az anyanyelven történő információszerzés, az önszerveződés, a közösségi élet alkalmainak és helyszíneinek kialakítása által.

e) A vidéken élő magyar fiatalok helyzetének javítása érdekében:

- a minőségi oktatáshoz való hozzáférés lehetőségeinek megteremtése (ingázás, bentlakás, szórványkollégium);
- tanácsadó központok létesítése által a vidék regionális és országos szintű információs körforgásba való bekapcsolása;
- a helyi fiatalok aktív bevonásával a szigetfalvak, kistelepülések művelődési életének felfrissenítése (színjátszás, olvasóköri, egyleti élet, hagyományörző csoportok).

f) Urbánus környezetben élő fiatalok életkörülményeit és specifikus problémáit fel kell térképezni, és ki kell dolgozni megoldásokat. Az RMDSZ támogatja a munkaerőpiacra és a gazdasági körforrásba való mielőbbi becsatlakozásukat.

g) A Szövetség támogatja a nyomornegyedekben élő fiatalok problémáinak megoldására irányuló lehetőségek felkutatását és a megoldások életbeléptetését.

h) Lehetőséget teremt az ifjúság mint sajátos arculatú társadalmi réteg értékeinek, kulturális és szabadidős tevékenységeinek kibontakozására.

i) Az RMDSZ támogatja az európai integráció és az információs társadalom adta lehetőségek minél szélesebb körű kihasználását.

3. Az RMDSZ és az ifjúsági szervezetek kapcsolata

a) Az RMDSZ vállalja és szorgalmazza az ifjúsági szervezetekkel való közös fellépést, elismerve ugyanakkor az ifjúság azon jogát, hogy saját céljait saját maga által meghatározott úton és saját eszközeivel kövesse.

b) Az RMDSZ támogatja az ifjúsági szervezetek azon tevékenységét, amelyek célja a közösségi lét és a demokrácia értékeinek terjesztése. Ezért minden olyan program, kezdeményezés, amely a fiatalokat felkészíti a politikai és közéleti szerepvállalásra, prioritásként kezelendő az elkövetkező időszakban. Ugyanakkor meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy szakmailag jól felkészült fiatalok eséllyel pályázzanak önkormányzati, kormányzati, parlamenti és európai parlamenti tisztségekre.

c) Az ifjúsági oktatással foglalkozó szervezetek stratégiai fontosságúak az új oktatási irányvonalak kialakításában, ennek értelmében az RMDSZ megfelelően támogatja ezeket minden felmerülő kérdésben.

d) Az RMDSZ, az ifjúsági kerettörvény előírásai alapján, szorgalmazza a helyi és megyei önkormányzatok költségvetési alapjaiból az ifjúsági szervezetek és programok támogatására elkülönített alapok létrehozását és fenntartását.

e) Az RMDSZ az ifjúságot érintő kérdések kezelésében – a kölcsönösség tiszteletben tartásával – partnernek tekinti az ifjúsági, önálló és független szervezeteket, valamint a különböző oktatási, kulturális és egyházi intézmények védnöksége alatt megalakult ifjúsági csoportokat.

IX. SPORT

A romániai magyarság hagyományos értékei közé sorolhatjuk mind a versenysportokat, mind a szabadidősportokat. A testnevelés és a sport az egyetemes kultúra részeként pótolhatatlan szerepet tölt be az emberek testi és lelki egészségének, alkotóerejének megőrzésében, javításában, a szabadidő kellemes és hasznos

eltöltésében. Kiemelkedő jelentősége van az ifjúság fizikai, erkölcsi nevelésében. A sport elősegíti a közösségek létrejöttét, kitűnően szolgálja a civil mozgalom erősödését, a jóléti társadalom megteremtését. Kialakítja a teljesítmény iránti igényt, meggyökerezteti az egészséges versenyszellemet.

1. A társadalom szellemi és fizikai egészségének meghatározó alapja a helyes és rendszeres testmozgás.

Célkitűzéseink:

- a sport az életmód szerves részévé váljon;
- minden gyermek és fiatal, minél több felnőtt a lehető legtovább részesüljön a rendszeres testmozgás élményeiből;
- a sportban valamennyi tehetséges fiatalnak esélye legyen képességei kibontakoztatására, előtérbe állítva az iskolai testnevelés és sport lehetőségeinek fejlesztését, valamint a helyi, a regionális és az országos versenyrendszerek kiépítését;
- az oktatási intézmények minden szintjén a sport szakemberek általi oktatása;
- a romániai magyar sport meghatározó szervezeteinek támogatása, és a sporttal kapcsolatos egyes teendők – az ehhez szükséges fedezet biztosításával – az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatkörébe utalása;
- az egészségbiztosítás hozzájárulása a lakosság testedzési feltételeinek, lehetőségeinek bővítéséhez és a kiemelkedő tevékenységű sportszervezetek közvetlen támogatásához;
- a sportorvosi rendelők kötelező működtetése a megyeközpontokban;

- a többfunkciójú sportlétesítmények létrehozása az önkormányzatok és a magánszféra bevonásával;
- a doppingmentes, tiszta élsportot támogató törvénykezés kidolgozása.

2. A verseny- és szabadidősportokkal kapcsolatos teendők:

- a) versenysportok területén kezdeményezzük:
- az olimpiai sportágak kiemelt állami támogatását;
  - a szponzorálási törvény uniós normák szerinti módosítását;
  - a sportcsarnok-, sportpálya- és uszodaépítési és -felújítási országos program kibővítését;
  - a sportlétesítmények tulajdonjogának tisztázását;
  - az iskolák és a sportklubok közötti kapcsolatok élénkítését.
- b) szabadidősportok területén kezdeményezzük:
- az önkormányzatok ösztönzését a rendezvények támogatásában;
  - kedvezményes bérleti lehetőségek biztosítását;
  - országos szintű rendezvények korosztályonkénti megszervezését;
  - a testnevelő tanárok ösztönzését a szabadidősport-tevékenységek kiszélesítésére.

X. SZOCIÁLPOLITIKA

A szociális védelem az európai társadalmi modell alapvető komponense. Az Európai Unióban általánosan elfogadott, hogy a szociálpolitikának minden időben (az alacsony és a magas gazdasági növekedés időszakában is) jelen kell lennie. A pénzügyi-gazdasági válság miatt az ország lakossága súlyos terheket kell hogy elviseljen, de úgy véljük, hogy ez a teherviselés igazságosabb kell legyen, az arányosság elve alapján kell működjön, a teher nehezt nem csak a kisjövedelmű kategóriák kell viseljék. Az RMDSZ legfőbb szociálpolitikai célkitűzése olyan életfeltételek megteremtése, amelyek biztosítják a szülőföldön való megmaradás és érvényesülés lehetőségeit, az elszegényedés kiküszöbölését, különös tekintettel a kisjövedelműekre.

Szociálpolitikai prioritásunk a családok, a nyugdíjasok, az ifjúság, a különlegesen hátrányos helyzetben lévő egyének, csoportok helyzetének felvállalása és segítése.

Bár az elmúlt években számos szociális reform bevezetése valósult meg az Európai Unió követelményeinek megfelelően, ennek ellenére Románia az uniós tagországok között a sereghajtó szerepét tölti be a lakosság életszínvonala terén, ezért továbbra is kiemelt fontosságot tulajdonítunk a munkahelyteremtésnek, a nyugdíjrendszer, a szociális ellátás javításának, a gyereknevelési támogatás növelésének, a fogyatékos személyek társadalmi védelmének, a munkanélküliek társadalmi integrálásának, az időskorúak szociális védelmének, a lakásépítés állami támogatásának. A méltóságteljes élet biztosítása érdekében nagy figyelmet kell fordítani azokra a csoportokra, akik szociális okokból kifolyólag nem tudnak teljes értékű életet élni. A társadalmi megkülönböztetés, a szegénység, kiszolgáltatottság olyan tényezők, amelyek negatívan befolyásolják a teljes értékű életet és szociális problémákat teremtenek. Ezért egyik fő célunk a szegénység és társadalmi kirekesztettség csökkentése.

1. Életszínvonal-politika

A népességmegtartáshoz, az elvándorlás csökkentéséhez, illetve az elszegényedés megállításához szükséges feltételek:

- a bérek és nyugdíjak vásárlóértékének megőrzése a gazdasági termelékenység növekedésével arányosan;
- új munkahelyek létrehozása elsősorban a magas hozzáadott értékű gazdasági ágazatokban;
- a gazdasági ágazatok átalakítása, a költségvetési intézmények ésszerűsítése következtében felszabaduló munkaerő átképzése és foglalkoztatásának megoldása;
- olyan nyugdíjrendszer bevezetése, amelyben biztosított a nyugdíjak méltányossága, kiszámíthatósága és biztonsága, a nyugdíjaztatás időpontjától függetlenül;
- a rászorultság elve alapján működő szociális ellátás;
- a családtámogatási formák bővítése, a juttatások mértékének az inflációt követő növelése úgy, hogy az egy gyerek után járó támogatás haladja meg az átlagbér 10%-át;
- a családtámogatásban való részesülés a rászorultság elve alapján és a gyermek iskolalátogatása függvényében történjen.

2. Nyugdíjasok

A nyugdíjas személyek esetében fontosnak tartjuk olyan nyugdíjrendszer bevezetését, amely megfelelő megélhetést biztosít számukra. Ezért halasztatlannak tartjuk:

- a nyugdíjak indexálását a törvény által előírt módon, a nyugdíjak értékének emelését és vásárlóerejének védelmét;
- egy nyugdíjkorrekciós program kidolgozását és alkalmazását az egyes csoportok között jelentkező aránytalanságok mérséklésére;
- a hatályban lévő nyugdíjtörvény méltánytalanságainak kiküszöbölését.

Ésszerűnek tekintjük a nyugdíjak és az állami fizetés halmozásának korlátozás nélküli lehetőségét. A jelenlegi korlátozó szabályozás nemcsak megalázó azokkal szemben, akik külön megdolgoztak a nyugdíjukért és a fizetésükért, hanem alkotmányellenes is, a nyugdíjhoz való jog tulajdonjognak minősül, amit az állam nem sérthet meg.

Szükségesnek tekintjük a nyugdíjak megadóztatásának felülvizsgálatát oly módon, hogy az adózási kötelezettség kizárólagosan csak a speciális nyugdíjakra vonatkozzon.

Fontosnak véljük továbbra is az özvegyi támogatásra való jogosultság feltételeinek jobbítását, a megyei nyugdíjpénztárak tevékenységének javítását, a nyugdíjasok kedvezményes utaztatásának biztosítását és széles körű alkalmazását, a nyugdíjasok üdültetési és orvosi kezelési körülményeinek javítását.

Kiemelten fontosnak tekintjük az öregotthonok létrehozását állami, önkormányzati és európai uniós támogatással, hiszen előregedő társadalmunkban rohamosan növekszik a magára maradt, tehetetlen időskorú személyek száma.

3. Hátrányos helyzetű egyének, csoportok

Kiemelt fontossággal kell kezelni a fizikai és szellemi fogyatékos személyek problémáit. Szorgalmazzuk ezen személyek esélyegyenlőségének megteremtését a megfelelő infrastrukturális beruházások ösztönzése, valamint olyan ismeretterjesztő programok támogatása által, amelyek életkörülményeik megkönnyítésére szolgálnak, és erősítik az irányukban megmutatkozó társadalmi szolidaritást.

Modern életünk új kérdéskörét, a szenvedélybetegségeket (kábitószer-élvezők, alkoholisták) társadalmi szinten kell kezelni. Megelőzést célzó, ismeretterjesztő programokat kell kidolgozni, kihangsúlyozva a kábitószer-, illetve alkoholfogyasztással járó következményeket, veszélyességet az emberi egészségre, életre, a családra. Támogatjuk azokat a civil társadalmi, egyházi és közintézményi kezdeményezéseket, amelyek lehetővé teszik a szenvedélybetegek kezelését, a társadalomba való újra beilleszkedését.

A hátrányos helyzetben lévő gyerekek esetében szorgalmazni kell az anyanyelven való tanulás támogatását, magyar identitásukat megerősítő művelődési programok kidolgozását, a magyar nyelven oktatók, nevelők támogatását.

Közpénzekből való támogatást kell biztosítani azon idős személyek számára, akik alacsony jövedelmük miatt nem képesek lakásukat fenntartani, mindennapi megélhetési gondokkal küzdenek.

Szorgalmazzuk az önkéntes programok széles körű népszerűsítését, terjesztését, támogatjuk azon önkormányzati, civil társadalmi, egyházi kezdeményezéseket, amelyek önkéntes hálózatként működtetnek és hatékony segítséget nyújtanak a hátrányos vagy különleges helyzetben lévő személyek számára.

Feladatunknak tekintjük támogatni a családi adókedvezmény bevezetését az eltartott gyermekek számának függvényében, a gyermeknevelés

és a munkavállalás összehangolását a részidős munkavállalás lehetőségének kialakításával.

Szükségesnek találjuk a fogyatékkal élő vagy időskorú, magatehetetlen személyeket ellátó szociális gondozók munkájának megfelelő szintű ösztönzését.

A magukra maradt időskorú személyek esetében szükségesnek tartunk fokozottabb gyámhatósági védelmet nyújtani az érdekeik képviselője céljából. A társadalom fokozódó elöregedése, a magukra maradt és önellátásra képtelen időskorúak számának fokozódó növekedése szükségessé teszi az Öregotthon Program kidolgozását. Megvalósítása céljából állami támogatással kell segíteni az öregotthonokat működtető önkormányzatokat és civilszervezeteket.

Az elszigetelt településeken az intézményes egészségügyi és szociális alapellátás hiányában önkormányzatainknak feladata a magukra maradt és önellátásra képtelen személyek problémáit

megoldó falugondnoki szolgáltatás meghonosítása és működésének támogatása, önállóan vagy partnerségben egyházainkkal és civilszervezetekkel.

4. Munkanélküliek

A munkanélküliség kisebb vagy nagyobb mértékben, de mindig jelen van társadalmunkban. A kérdés nem megfelelő kezelése nem kívánt társadalmi feszültségeket szül, elvándorláshoz vezet. Ezért szükségesnek találjuk a munkanélküliek támogatási rendszerének állandó bővítését. Szorgalmazzuk a munkanélküliek számára a munka és pályatanácsadási rendszer javítását, a szakmai alapképzés és továbbképzés javítását a munkaerő-piaci, szakmai beilleszkedés megkönnyítése végett, különösen szakképzés és átképzés útján. Támogatjuk az idénymunkára vonatkozó szabályozás javítását, mint a mezőgazdaságban való foglalkoztatás egyik formáját.

XI. CSALÁDPOLITIKA

A romániai magyarság súlyos számszerű fogyása arra kötelez, hogy olyan népeségpolitikát dolgozzunk ki, amely minél megfelelőbb feltételeket teremt a családalapításhoz, a családok gyarapodásához, megtartóerejük erősítéséhez, a népességfogyás megállításához.

A család védendő érték, következésképpen: a társadalom érdeke és egyben felelőssége a családoknak olyan társadalmi, gazdasági, kulturális háttérrel biztosítani, amelyben betölthetik hivatásukat és feladatukat. A család támogatandó érték, a családra – a felnőttek biztonsága, a gyermekek nevelése és az idősek védelme érdekében – szükség van. Ezért fontosnak tartjuk, hogy családpolitikai programunk széles társadalmi támogatottságot élvezzen. Szövetségünk felvállalja a családbarát környezet kialakítását

Az RMDSZ olyan család- és népeségpolitikát támogat, amely biztosítani képes magyar közösségünk megmaradását és számbeli növekedését szülőföldjén. Ilyen értelemben fontosnak tartjuk a gyermektáppénz növelését, amely hozzájárul a gyermekvállalási kedv növeléséhez, a sokgyerekes családok életszínvonalának megőrzéséhez. Családpolitikánk célja a fiatalok segítése a családalapításban, az otthonteremtésben, a család stabilitásának megőrzésében, a gyermekek megfelelő anyagi, szellemi, érzelmi, erkölcsi színvonalon

való nevelésében, a családok egészségügyi, kulturális és szabadidős igényeinek megvalósításában.

Olyan programok kidolgozását és terjesztését szorgalmazzuk, amelyek a gyermekvállalás jelentőségére, a gyermeknevelés fontosságára fektetik a hangsúlyt. Támogatni fogjuk a családi pótlék összegének növelését, a gyermek korának függvényében való megállapítását.

A nagycsaládok esetében szükségesnek tartjuk az állami, illetve önkormányzati támogatási rendszer bevezetését. Ugyanakkor szorgalmazzuk a gyermekét egyedül nevelő szülőkre vonatkozó támogatási rendszer kidolgozását is.

Olyan államilag támogatott óvoda-, illetve iskolarendszert kell létrehozni, amely segíti a családokat a gyermekek nevelésében és gondozásában, hozzájárulva a szülők szakmai érvényesüléséhez.

Szorgalmazzuk a szociális ellátást pályázattal közalapítványok létrehozását.

Fontosnak tartjuk olyan magzat- és csecsemővédelmi program kidolgozását, amely tekintetbe veszi a szükséges szociális és egészségügyi feltételeket, igényeket.

Támogatjuk azokat a felvilágosító programokat, amelyek tanárok, oktatók, nevelők bevonásával széles körben tudatosítja a szexuális élet egészségügyi vonatkozásait, a nem kívánt terhesség

megelőzésének lehetőségeit, a gyermekvállalás és a gyermeknevelés felelősségét.

Támogatjuk továbbá a családok lelki egészségét megőrző, valamint a krízishelyzetekben segítő szolgáltatások fejlesztését, a házasságra előkészítő, konfliktusmegoldást segítő, a válás megelőzését célzó tanácsadást, családterápiás központok létrehozását.

A családpolitikában kiemelt szerepet tulajdonítunk az egyházaknak. Támogatunk minden olyan kezdeményezést, amely ez irányú céljainkkal összhangban van.

Családpolitikánkban fontos helyet foglal el a családon belüli nemzedékek egymás iránti felelősségének megerősítése.

XII. EGÉSZSÉGÜGY

Az egészséghez való jog alapvető emberi és közösségi jog. Szövetségünk célja, hogy az emberek egészségben leélt élet éveinek a számát növeljük, a betegek gyógyulását és életminőségének javulását lehetővé tegyük.

Az egészséget társadalmi és gazdasági értéknek is tekintjük, melynek megőrzése és ápolása elengedhetetlen az innovatív és fenntartható gazdasági fejlődéshez.

Alapvető egészségpolitikai értékválasztásunk a méltányosság (egészségügyi igazságosság) és a fenntarthatóság.

Az egészségügyi egységek és intézetek hatásságának és hatékonyságának összehangolt fejlesztését az igények és gazdasági lehetőségek mindenkor optimalizálásával tesszük lehetővé. Ennek jegyében fontosnak tartjuk olyan korszerű, humánus és szolidáris egészségügyi rendszer fejlesztését, amelyben az irányított betegellátás nagyobb jelentőséget kap.

Az orvos–beteg, valamint a döntéshozók–lakosság közötti információs aszimmetria csökkentésére irányuló kezdeményezések felkarolásával, az egészségügyi alelnökség – egészségügyi kommunikációs osztály létrehozásával, következetes munkájával széles körben fogunk értelmezni folyamatokat, és tájékoztatunk orvost, beteget, egészséges embert egyaránt a sikerekről és nehézségekről azzal a szándékkal, hogy növeljük a társadalmi elégedettséget és az egészségügyi rendszer javíthatóságába vetett bizalmat.

Figyelembe véve a közszolgálati egészségügyi rendszer finanszírozásának fenntarthatóságát, Szövetségünk messzemenően támogatja a szektorsemlegesség elvének érvényesülését a magán-, illetve közintézmények finanszírozásánál, a tulajdon jellegétől függetlenül.

Alternatív forrásbevonást szorgalmazunk a továbbiakban is, és támogatjuk az egészségügyi rendszert kiszolgáló képes vállalkozásfejlesztéseket,

hangsúlyosabban azoknak a vállalkozásoknak a felkarolásával, amelyek a javak megtermelésének helyszínéül szülőföldünket választották.

Az egészségügyi ellátás minőségi javítása érdekében szorgalmazzuk az egészségügyi reform folytatását és befejezését.

Ennek érdekében Szövetségünk támogatja:

- a jogharmonizáció folytatását, átlátható jogi keretek megteremtését és fenntartásának egységes, normatív rendszer alapján történő támogatását (az egymásnak ellentmondó jogszabályok hatályon kívül helyezését), modern közegészségügyi kerettörvény kidolgozása által;
- az országos egészségügyi programok átgondolását olyan formában, hogy fejlesszük a preventív célú országos programokat, a gyógyító célú programokat pedig beépítsük a biztosítottnak alanyi jogon járó, biztosító általi finanszírozásba;
- a háziorvosi intézmény megerősítését, amit jelentősebb forrásallokációval (12% az országos egészségügyi kiadásokból), a családorvos szerepének és feladatainak kiterjesztésével (igazságos és fenntartható szolgáltatásalapú finanszírozás kidolgozása és fejlesztése), valamint minimáljövedelem garantálásával kívánunk megvalósítani;
- hatékony, európai normáknak megfelelő egészségügyi információs rendszer működtetését;
- az egészségügyi dolgozókat ösztönző alternatív fizetési rendszer kidolgozását, amely megakadályozza a szakemberek kivándorlását;
- a civilszervezetekkel, egyházakkal való együttműködést, olyan szociális háló kialakítása érdekében, amely gyorsan és hatásosan tud reagálni a szociális és gyermekvédelmi igényekre;
- a kórházak decentralizációjának mindenkor érvényesítését és ezeknek méltányos, kompetencián alapuló finanszírozását, melyek biztosíthatják a kórházak dinamikus fejlődését

- azáltal, hogy a mindenkori, helyi szükségleteknek megfelelően alakíthassák struktúráikat, személyzetüket és szolgáltatásaikat, versenyképességük megteremtésével;
- az egészségügyi biztosítási alap célirányos, kizárólag a biztosított beteg javára történő és átlátható kezelését, felhasználását és ellenőrzését;
  - a rendszer informatizálását követően az egészségügyi biztosító decentralizációját az egészségügyi ellátási rendszer kiszámíthatósága és tervezhetősége céljából;
  - a magán-biztosítók/alapok létrehozását, jogi feltételeinek kibővítését és összehangolását;
  - támogatjuk olyan szolgáltatáscsomagok kifejlesztését, amelyek pénzügyi kockázatfelmérésüket követően lehetőséget biztosítanak az

- önkéntes biztosítások piacának kiegészítő jelleggel történő fejlesztésére;
- az egészségügyi biztosító által támogatott fog- és szájbetegségek sürgősségi ellátását, a szűrővizsgálatok elvégzését, az éves vizsgálatok, kezelések és gondozások alapellátásba való beillesztését, elsősorban a gyermekek és a terhes nők esetében;
- az önkormányzataink nagyobb egészségügyi felelősségvállalásának szorgalmazását és támogatását ugyancsak feladatunknak tekintjük;
- az egészségügyben való anyanyelv-használati jogok érvényesítését, a Román Parlament által elfogadott 46/2003-as törvény, valamint a Románia által ratifikált Regionális és Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának szellemében.

XIII. ESÉLYEGYENLŐSÉG NŐK ÉS FÉRFIAK KÖZÖTT

Az elmúlt időszakban olyan jogszabályok születtek és olyan törekvések érvényesültek, amelyek a nők és a férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítását szolgálták. Ennek ellenére számos olyan hátrányos megkülönböztetés éri a nőket, amelyek felszámolásában az RMDSZ politikai és érdekvédelmi szerepet vállal. Támogatja a nők szerepvállalását a közélet minden területén, valamint hasznosnak ítéli a nők törekvéseit megjelenítő Szövetségen belüli szerveződések.

A meglévő törvénykezés szükséges, de nem elégséges feltétele az esélyegyenlőség megvalósulásának, ezért az RMDSZ szorgalmazza a törvénykezési keret bővítését, társadalmi elfogadtatását és következetes alkalmazását.

Ennek érdekében megoldási javaslatokat dolgoz ki e kérdéskörben a jogszabályok, az intézményrendszeri reform, valamint az országos programok terén egyaránt. Tudatosítani kívánja a romániai társadalom – ezen belül a magyar nemzeti közösség – valamennyi tagjában a nemek közötti társadalmi esélyegyenlőség biztosításának fontosságát, a gazdasági, kulturális, politikai élet valamennyi területén. Az RMDSZ fontosnak tartja ezt úgy rögzíteni, hogy az esélyegyenlőség

kérdése a mindennapi élet természetes részévé váljon. Mindez azonban csak a kormányzati intézmények, a civilszervezetek és a munkavállalói érdekképviseleti szervekkel való intenzív, széles körű együttműködéssel valósítható meg.

Ennek érdekében olyan intézkedések meghozatalát sürgetjük, amelyek egyenlő bánásmódot tudnak biztosítani a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az oktatás és képzés terén, a családi életben, a kölcsönös tisztelet és megosztott felelősség jegyében, megelőzve a családi erőszak, illetve a nők elleni erőszak lehetőségét, a gazdasági életben támogatva a nők vállalkozói esélyteremtését, gazdasági döntésekben való részvételét, valamint a politikai életben biztosítva a nők jelenlétét a szervezet vezető testületeiben, illetve a helyi, parlamenti és európai parlamenti választásokon.

Illetékes testületeink révén olyan átfogó stratégia kidolgozását szorgalmazzuk, amely elősegíti a létező jogi lehetőségek széles körű ismertetését és alkalmazását, tanácsadást biztosít sajátos kérdésekben, elősegíti a nők szerepvállalásának fokozatos kiterjesztését a társadalmi élet minden területére.

XIV. ÖNKORMÁNYZATOK ÉS HELYI DEMOKRÁCIA

Alapelvek

a) A helyi autonómiát megvalósító közigazgatási hatóságok – az önkormányzatok – a demokratikus jogállam alappillérei.

b) A Romániai Magyar Demokrata Szövetség a közösségi és helyi autonómiát legfőbb értéként kezeli, és döntő jelentőséget tulajdonít az önkormányzatok szerepének a helyi gazdasági, szociális, egészségügyi és oktatási, kulturális közfeladatok megfelelő megoldásában, az életminőség javításában.

c) Az önkormányzatiság alapját az önkormányzatok autonómiájának, a feladatok végrehajtásához szükséges források biztosításának, a központi hatalom decentralizációjának kell képeznie.

d) A települési önkormányzatok tevékenységét a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájában foglaltak szellemében kell szabályozni, és ennek megfelelően végrehajtani.

e) Minden közigazgatási újjászervezésnél vagy módosításnál az RMDSZ szorgalmazza a történelmi, földrajzi, gazdasági és etnikai szempontok figyelembevételét.

f) A szubszidiaritás elvének megfelelően szorgalmazzuk a helyi közösség részvételét minden olyan döntésben, amelynek következményei kihatással vannak életükre.

g) A Szövetség fontosnak tartja, hogy az önkormányzati munkát a lakossággal való szoros kapcsolattartás és a teljes átláthatóság jellemezze.

h) Az RMDSZ támogatásával megválasztott önkormányzati tisztségviselőknek tevékenységüket a Szövetség Programjának, Alapszabályzatának és a vonatkozó hivatalos RMDSZ-dokumentumok ismeretében és szellemében kell végezniük, szoros együttműködve az RMDSZ területi szervezeteivel a Szövetség Programjának megvalósítása érdekében.

i) A Romániai Magyar Demokrata Szövetség jelöltjeinek kiválasztása során a kompetencia elvét kell érvényesíteni, valamint megalkotásra és alkalmazásra kell kerülniük azoknak a mechanizmusoknak, amelyek lehetővé teszik a polgármesterek, helyi és megyei tanácsosok felelősségre vonását. A felelősség a hatáskörök megfelelő minőségű ellátására és az RMDSZ programjának érvényesítésére vonatkozik.

j) Az önkormányzatoknak egyházainkkal és civilszervezeteinkkel való jó kapcsolatok kialakítására kell törekedniük.

k) A közigazgatásban való anyanyelv-használati jogokat a Román Parlament által ratifikált Regionális és Kisebbségi Nyelvek Kartája szellemében, valamint a Velencei Bizottság ajánlása alapján kell továbbgondolni, alkalmazását kiterjesztve a decentralizált intézmények tevékenységére is.

l) A szolgáltató önkormányzat a minőségi szolgáltatásokon keresztül kell hogy megvalósuljon.

m) Az önkormányzatok a takarékoság, a pénz felelős kezelése és a hatékonyság elve alapján kell hogy kezeljék a közpénzeket.

n) Az RMDSZ támogatja, hogy az önkormányzatok szabadon hozzanak létre kistérségi, regionális és/vagy nemzetközi szinten társulásokat, valamint szabadon társulhassanak hazai vagy nemzetközi szervezetekhez.

Céljaink

a) A helyi demokrácia és az önrendelkezés megerősítése és a helyi autonómia kiteljesítése:

- A helyi demokrácia intézményeinek továbbfejlesztése, az önkormányzatok megerősítése;
- Az önkormányzat, a megye és a régió közötti hatásköri megosztások hatékonyságorientált újragondolása;
- A polgármester és a helyi tanács közötti viszonynak a hatékonyság és együttműködés jegyében történő újjáalakítása;
- A prefektus hatáskörének csökkentése, a prefektus igazgatási szerepének megszüntetése, a prefektusi jogkör törvényességi ellenőrzésre korlátozása, a közigazgatási bíráskodás szerepének növelésével;
- Az önkormányzatok szerepének növelése az engedélyeztetések és ellenőrzések területén;
- A decentralizáció folyamatában a megyei decentralizált szakigazgatás jelentős részének megyei tanácsi hatáskörbe utalása;
- Az önkormányzatok tevékenységét szabályozó jogszabályok egyszerűsítése, áttekinthetővé tétele; egy Közigazgatási Törvénykönyv megalkotása;

b) A helyi közpénzügyi rendszerek és a gazdaságfejlesztés új alapokra helyezése:

- Az önkormányzatok pénzügyi autonómiájának növelése az adórendszer oly módú átalakítása által, melynek alapja a településeken

keletkezett források állami elvonásának csökkentése;

- A decentralizáció folyamatában az erőforrások és a feladatok közötti arányosság elvének gyakorlati érvényesítése, mely szerint a kormány úgy utalja át helyi szintre a feladatokat, hogy egyben hozzárendeli a szükséges forrásokat;
- A helyi gazdasági fejlesztéseket katalizáló önkormányzati intézkedések támogatása;
- Az állami tulajdonú ingatlanok lehetőség szerinti önkormányzati tulajdonba utalása;
- A helyi erőforrások (altalajkincsek: termálvíz, ásványvíz, felszíni kőfejtés, folyami homok- és kavicskitermelés stb.) önkormányzati tulajdonba és kihasználásba utalása.
- Az életminőség szempontjából nélkülözhetetlen helyi közszolgáltatások szakértelemmel és felelős gazdálkodással való hatékonyabbá tétele, a szolgáltató önkormányzat megvalósulása;
- Az önkormányzati gazdaságfejlesztés területén megalapozott és valós, összehangolt tervek kidolgozása, a területi-közigazgatási egységek szintjén;

c) Önkormányzataink intézményes kapacitásának erősítése:

- A közösségi szolgáltatások (adóügy, lakossági nyilvántartás, telekkönyv, urbanisztika, engedélyeztetések, szociális juttatási rendszerek, egészségügy stb.) széles körű informatizálása, az elektronikus ügyvitel (dokumentumok elektronikus kezelése és követése) és a helyi közszolgáltatási rendszerek közötti interoperabilitás kiterjesztése;
- Modern közigazgatási menedzsment és stratégiai tervezés alkalmazása; a belső pénzügyi ellenőrzési rendszerek hatékony alkalmazása;
- Az önkormányzatok erősítése azáltal, hogy kistérségi társulásokban hozzájárulnak a létrehozásához az erejüket meghaladó feladataik közös ellátásához;
- Önkormányzatok közötti társulások, regionális és nemzetközi együttműködések létrehozása a források, a szaktudás koncentrálására, a reális stratégiai gondolkodás, valamint a regionális stratégiai tervezés érdekében;
- A hatékony működés előfeltétele a megfelelő humán erőforrás biztosítása. A közalkalmazottak javadalmazási és szakmai előmeneteli rendszerének átalakítása, a választott tisztségviselők (polgármesterek, alpolgármesterek, megyei elnökök és alelnökök) javadalmazásának átalakítása;

- Programok kidolgozása az Országos Önkormányzati Tanáccsal együttműködve, az önkormányzati munkára való felkészülésre, a szakmai továbbképzésre és a tisztségviselők kiválasztására; regionális önkormányzati képzési központok létrehozása és ezek állami költségvetésből történő finanszírozása;
- Az önkormányzatok és a decentralizált intézmények anyanyelv-használati jogokon alapuló szolgáltatásainak minőségi javítása, a magyar nyelvet használó köztisztviselők állami támogatású továbbképzése;
- A kétnyelvű ügyintézés tényleges gyakorlatának bevezetése minden olyan erdélyi önkormányzatnál, ahol a törvény erre kötelezettséget ír elő, és minél több olyan önkormányzatnál is, ahol erre törvényi kötelezettség nincs, de a helyi magyar közösség igényei ezt megkívánják;
- Az informatikai fejlesztések kivitelezése és ezek önkormányzati céltámogatások körébe foglalása. A hatékony információcsere érdekében, azon helyi vagy megyei önkormányzatok esetében, ahol ez még nem jött létre, intranet hálózatba való összekötése egy-egy megye, illetve a régiók valamennyi önkormányzatának. A lehető legrövidebb időn belül az önkormányzatoknak fokozatosan meg kell teremteniük a teljes ügyfélforgalom internetes kezelésének lehetőségét;
- Az igazolási eljárások és dokumentumok egyszerűsítése és egységesítése; a szociális ügyek, adminisztrációs dokumentumok, önkormányzatok közötti továbbítására vonatkozó szervezési, technikai feltételek megteremtése;
- A magán- és a közszféra közötti kapcsolat hatékonyságának növelése.
- A kataszteri nyilvántartás digitalizálása, amely elengedhetetlen a föld adásvételéhez, minőségi paraméterek szerinti nyilvántartásához, a föld piaci árának megállapításához, a mezőgazdasági termelés célirányos támogatásához. Ez már egyszer szerepelt szinte szó szerint ebben a megfogalmazásban.

d) Önkormányzatainkra épülő oktatási hálózatunk megerősítése

- A közérdek és a helyi közösség elvárásainak jegyében, valamint a jelen program szellemében gyakorolt felügyeleti és döntéshozatali jogkörök gyakorlása polgármestereink, alpolgármestereink, tanácsosaink által;
- Az anyanyelvű szakoktatás újraindítása az önkormányzati, vállalkozói és oktatási intézményi együttműködések eredményeként;

- Az új közoktatási szerkezet, valamint a napközis tevékenységek szükséges infrastruktúrájának (kollégiumok, étkezdék, iskolabuszok stb.) kialakításában nyújtott támogatás;
- Az iskolaközi konzorciumok kialakításának elősegítése, támogatása;
- A központi költségvetésből az egy tanulóra eső megfelelő szintű – mind a fenntartási, mind a személyzeti – normatív költségek biztosítása, az állami, egyházi és magániskolák, valamint az óvodák számára.

Közbiztonság terén a rendőrség szervezéséről és működéséről, illetve a rendőr jogállásáról szóló törvények szellemében, az RMDSZ szükségesnek tartja a közbiztonság reformjának folytatását, a rendőrök és csendőrök a lakosság nemzetiségi részarányának megfelelő toborzása, a szolgáltatásban állók nyelvi képzése által.

Az önkormányzatok kommunikációs funkciójának kiterjesztése, a szolgáltató önkormányzat megvalósítása

- Ügyfélorientált önkormányzat megvalósítása, polgármesteri hivatalok nyitottsága a civil szféra, a település/város/megye lakosságának gondjai iránt.
- A lakosság minél hatékonyabb tájékoztatása, és ezáltal a lakosság bevonása a döntéshozási folyamatba.
- Közkapcsolatokkal foglalkozó kommunikációs irodák és csatornák kialakítása, amelyeknek kizárólagos célja a polgárok minél hatékonyabb

és gyakoribb tájékoztatása, mind jogaikról és kötelezettségeikről, mind pedig az intézmény működéséről, döntéseiről és cselekvési prioritásairól. Szerepük a folyamatos információszolgáltatás, a lakosság és önkormányzat közötti együttműködés kialakítása, az intézmény külkapcsolatainak ápolása, mindazon információ biztosítása a polgárok számára, amelyek alapján a polgár tudhatja azt, hogy milyen helyzetben, milyen feltételek mellett, milyen eljárások révén, milyen szolgáltatásokra jelenthet be igényt.

Az átláthatóság és hatékonyság szempontjából előrelépést jelentene az igazolási eljárások és dokumentumok egyszerűsítése és egységesítése; a szociális ügyek, adminisztrációs dokumentumok, önkormányzatok közötti továbbítására vonatkozó szervezési, technikai feltételek megteremtése.

Nem utolsósorban az informatikai fejlesztéseket kell kivitelezni és ezeket önkormányzati cél-támogatások körébe foglalni. A hatékony információcsere érdekében, azon helyi vagy megyei önkormányzatok esetében, ahol ez még nem jött létre, intranet-hálózatba kell összekötni egy-egy megye, illetve a régiók valamennyi önkormányzatát. A lehető legrövidebb időn belül az önkormányzatoknak fokozatosan meg kell teremteniük a teljes ügyfélforgalom internetes kezelésének lehetőségét, az ügyfélszolgálati tevékenységet az interneten keresztül is elérhetővé kell tenni.

Az önkormányzatok egyéb területeken betöltendő feladatait (egyes oktatási, művelődési, szociálpolitikai kérdések) a program vonatkozó fejezetei tartalmazzák.

XV. AZ RMDSZ REGIONÁLIS ÉRDEKEI, RÉGIÓ- ÉS TERÜLETFEJLESZTÉS

Az RMDSZ regionális politikájának érdeke és célja – közösségeink által irányított helyi fejlesztés

A gazdasági visszaesésből való kilábaláshoz intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre van szükségünk. Az intelligens, fenntartható és inkluzív térségek létrehozásához létfontosságú a megfelelő térségre összpontosító integrált területi stratégia megalkotása és megvalósítása.

2020-ig Európában az egyes térségek/régiók jellemzőinek és érdekeinek azonosítására épülő versenyelőnyök kiaknázása jelenti a fejlődés kulcsát. A térségi szereplők és erőforrások a kiválóságra alapozó jövőkép mögé fognak felsorakozni.

Az Erdélyt érintő számos – gazdasági, társadalmi és környezeti – kihívás miatt integrált és földrajzilag megalapozott megközelítésre van szükség a problémák hatékony kezeléséhez.

1. Régiófejlesztés

Az Európai Unióba való belépésünk pillanatától az európai települések, kistérségek, megyék, régiók, országok közötti nyílt verseny résztvevőivé váltunk, melynek célja a sajátos környezeti-termezeti adottságok felhasználására alapozott fejlődőképes gazdasági környezet és jó életminőség kialakítása. Ezen folyamat eredményességén múlik egy térség lakosságmegegyeztető képessége,

társadalmi-gazdasági fejlődése, stagnálása vagy lemaradása.

Erdély mint európai régió talpra állása és sikere csak úgy biztosítható, ha fejlesztési elképzeléseinket összehangoljuk az Európai Unió 2020 Stratégia prioritásaival, és mint célkitűzéseket beépítjük Románia országos fejlesztési stratégiájába.

Az erdélyi magyarság csak akkor lesz képes az Európai Unió kínálta lehetőségek és pénzügyi alapok felhasználásával élni, amennyiben hatékony stratégiával rendelkezik, amely számításba veszi az elkövetkezendő közigazgatási, területfejlesztési reformok lehetséges kimeneteleit.

Az Európai Unió 2020 Stratégiája az intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődést helyezi előtérbe, ezzel összhangban az RMDSZ által kidolgozott Erdély 2020 fejlesztési terv megnevezi a szülőföld uniós forrásokból finanszírozható fejlesztési prioritásait. Az Erdély 2020 a közösségeink által irányított helyi fejlesztés terve, ennek megvalósítása az önkormányzataink összehangolt cselekvése által lehetséges az EU 2014–2020 pénzügyi tervezési időszakában.

A kistérségi társulás és a fejlesztési régió a gazdaságfejlesztés alapeszközei, az önkormányzatok együttműködésének olyan jogi formái, amelyek az európai strukturális és kohéziós alapokhoz való hozzáférés esélyeit javítják, így szerepük a fejlesztési programok beindulását követően felértékelődött.

Románia uniós csatlakozását követően ismét előtérbe kerültek a régiókkal, a régiófejlesztéssel, a regionális politikákkal kapcsolatos kérdések.

A fejlesztési régiók működésképtelenségének okát nemcsak a jelenlegi összetételükben látjuk – túlméretezettség, gazdasági, kulturális, heterogén jelleg –, hanem az összefüggéstelen, tartalmatlan és átfedésekkel teli hatásköreikben, valamint természetesen, belső kohéziójuk gyakori hiányában is.

Románia forrásbevonási kudarcának elsődleges oka a célszerűtlen régiós felosztásra épülő országos keretrendszer. A decentralizáció vonatkozásában láthatjuk, hogy érdemi bürokrácia-mentesítés nélkül az intézmények ide-oda tologatása zsákutcás vállalkozás. Meggyőződésünk, hogy az új területfejlesztési és regionális politikát, a régiók átalakítását egy jól előkészített és átgondolt reformmal párhuzamosan kell megtervezni. Ennek fontos elemei kell legyenek:

a) az ország fejlesztési régióinak újragondolása az uniós jogszabály és Románia vállalásainak tükrében, gazdasági, társadalmi, történelmi, kulturális, földrajzi vagy környezeti szempontok

szerint, különös tekintettel a Székelyföld és Partium régió létrehozásának fontosságára;

b) a fejlesztési régiók közigazgatási hatáskörökkel történő fokozatos felruházása csak abban az esetben történhet meg, ha ezt a folyamatot megelőzte a jelenlegi 8 fejlesztési régió átszervezése, hatásköreiket pedig csak a központi közigazgatástól kaphatják. Ez a folyamat semmiképpen sem eredményezheti a jelenlegi megyék hatásköreinek csökkentését, valamint a megyei szinten működő decentralizált intézmények regionális szintre való központosítását;

c) a tervezés és a fokozatosság elvének kiemelt betartása a regionális fejlesztési intézményrendszer kialakítása során: 1. lépés: statisztikai-tervezési régiók átszervezése. 2. lépés: fejlesztéspolitikai jogosítványok bővítése. 3. lépés: közigazgatási jogosítványok átadása, amennyiben ez indokolt és gazdaságos;

d) olyan gazdaság- és intézményfejlesztési politika kialakítása, amely figyelembe veszi az erdélyi helyi társadalmak sajátos örökségét, valamint az itt élő nemzeti közösségek igényeit, intézményteremtő és -működtető hagyományait;

e) Erdély felkészítése az Európai Unió bővítéséből adódó lehetőségek, a határ menti és határokon átnyúló programok és az európai intézmények által biztosított közösségi alapok felhasználására;

f) erős érdekérvényesítő képességgel rendelkező erdélyi önkormányzati szövetségek létrehozása, amelyek képesek:

- a decentralizációs folyamat érdekében való hatékony fellépésre,
- az erdélyi kistérségek sajátos érdekeinek érvényesítésére,
- önálló területi és/vagy ágazati jellegű fejlesztési stratégiák kidolgozására és megvalósítására,
- a helyi közösségeknek a globalizációs folyamatba való bekapcsolására, hozzájárulva ezáltal ahhoz, hogy Erdély, mint Közép-Európa egyik sajátos történelmi régiója, pilléreként szolgáljon Románia európai integrációjában;

g) az Európai Unió vissza nem térítendő fejlesztési forrásainak hatékony felhasználása az Erdély 2020 Fejlesztési Terv végrehajtása által, melyben önkormányzatainknak kiemelt szerep jut. A helyi fejlesztések tervezésében figyelembe kell venni, hogy az EU által finanszírozható fejlesztéseket nem kell saját forrásból megvalósítani, viszont ezen projektek esetében a saját hozzájárulást maradéktalanul biztosítani kell;

h) erős erdélyi magyar képviselőt működtetése az európai regionális fórumokban, mint az Európai Régiók Közgyűlése és a Régiók Bizottsága.

Erdély regionális érdekeinek képviselőjében az erdélyi románokat és Erdély más nemzeti közösségeit stratégiai partnereinknek tekintjük.

Magyarország és Románia uniós tagságából következik, hogy a határ menti önkormányzatok, fejlesztési régiók, kistérségi társulások határokon átnyúló együttműködéseinek egyes formái uniós forrásokból finanszírozhatóak. Az RMDSZ fontosnak tartja ezeknek a támogatásoknak a hatékony, átlátható felhasználását a helyi közösségek kiemelt prioritásait tükröző pályázatok formájában.

Az Erdélyben, a Részeken és a Bánságban élő magyarok többsége vidéken él, ott, ahol az alapvető szolgáltatások és a falvak fejlesztése továbbra is fontos célkitűzése marad az RMDSZ-nek.

2. Területfejlesztés

A területfejlesztés nem csupán az elmaradott térségek felzárkóztatását jelenti, hanem a területi önrendelkezésre épülő, a helyi fejlesztéseket összehangoló, a helyi forrásokat integráló tevékenységeket is, a választott önkormányzati vezetőik döntéshozatalán alapuló fejlesztéspolitikát.

Hatékonyságának mutatója a rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és érvényesítése a fejlesztési programok keretében.

A térségünket érintő számos – gazdasági, környezeti és társadalmi – kihívás miatt integrált és földrajzilag megalapozott megközelítésre van szükség a problémák hatékony kezeléséhez.

A területfejlesztési politika feladatai között fontosnak tartjuk az ország területileg harmonikus és hatékony fejlődésének biztosítását, kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtését, valamint a területi lemaradás mérséklését.

Szorgalmazzuk mindezt az európai területfejlesztési alapelvek – a szubszidiaritás és decentralizáció, a partnerség és átláthatóság, a hatékonyság és fenntarthatóság, az integrált fejlesztések – jegyében. Szükségesnek tartjuk tehát egy olyan sajátos területfejlesztési politika kialakítását, amely összhangban van mind az Európai Unió regionális politikájának elveivel, mind pedig az erdélyi településhálózat történelmileg kialakult adottságaival.

Az RMDSZ területfejlesztési politikájának hosszú távú feladatai 2020-ig:

- a térségi versenyképesség erősítése;
- a magyarok térségek érdembeli felzárkóztatása;
- a kistérségek területileg összehangolt fejlesztése;
- fenntartható térségfejlődés, természeti és kulturális örökségvédelem;
- integrált közlekedési és kommunikációs rendszer kiépítése, elősegítve az infrastruktúrához és a tudáshoz való egyforma hozzájutást;
- az alternatív energiaforrások fejlesztése, az erdélyi helyi közösségek energiafüggetlenségének növelése.

Erdély különböző térségei más-más típusú fejlesztési stratégiákat igényelnek. A Partium, a Székelyföld, a szörványvidékek sajátos problémákkal küszködnek. Így a megoldások is sajátosak, ezért az RMDSZ Erdély valamennyi térségében olyan fejlesztési stratégiát szorgalmaz és követ, amely a helyi körülmények elemzésén alapszik és eredményes tud lenni.

A helyi és térségi fejlesztési stratégiák szervesen kell egymáshoz illeszkedjenek, és összhangban kell legyenek az Erdély 2020 Fejlesztési Terv prioritásaival.

Középtávú feladatok a területfejlesztésben 2017-ig:

- régiókat dinamizáló fejlesztési pólusok megerősítése és az erdélyi városhálózati rendszer fejlesztése (policentrikus városhálózat);
- versenyképes metropolisz-övezetek kialakítása az országos növekedési és a regionális városfejlesztési pólusok köré;
- a határ menti önkormányzatok, régiók, kistérségi társulások határokon átnyúló együttműködéseit támogató uniós források hatékony, átlátható felhasználása, a helyi közösségek kiemelt prioritásait tükröző pályázatok formájában;
- a vidéki, falusi települések integrált gazdasági és társadalmi fejlesztése, az önálló és önellátó erdélyi kistelepülési-szövetségek létrehozása.

Az RMDSZ fontosnak tartja a területi stratégiák integrált módon történő megvalósítását, amelyek létfontosságúak az Európa 2020 stratégia által célul kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív Európa megvalósítása céljából.

XVI. KÖRNYEZETVÉDELEM

Az RMDSZ környezetvédelmi politikájának célja országunk természeti értékeinek megőrzése és erőforrásainak oly módon való értékesítése, hogy egy egészséges és fenntartható életvitelt biztosítson az állampolgárok számára. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség környezetpolitikájának alapja az egészséges környezethez való egyetemes emberi jog biztosítása, illetve a környezetvédelem legfontosabb irányelveinek követése:

A megelőzés elve alapján úgy gondoljuk, hogy a környezeti ártalmak megfelelő elővigyázatossággal és körültekintéssel elkerülhetőek vagy csökkenthetőek. A környezet károsodását olcsóbb és könnyebb megelőzni, mint utólag orvosolni.

Az integrálás elvének megfelelően támogatjuk a környezetvédelem minden ágazati politikában, tevékenységi területen való megjelenítését, hiszen a környezetvédelmi tevékenység önmagában nem lehet eredményes, ha ellentmondásban áll más tevékenységekkel, célokkal.

A fenntartható fejlődés elve olyan gazdaságfejlődést feltételez, amely megőrzi a természeti erőforrásokat a következő generációk számára is, ugyanakkor anyag- és energiatakarékos termeléssel, a megújítható erőforrások hasznosításával és a fogyasztás ésszerű módosításával a ma élő népesség számára biztosítani tudja szükségleteik kielégítését.

A szennyező fizet elve alapján bármely környezeti kár közvetlen és közvetett költségeit a kár okozójának kell viselnie.

1. Települési környezet

A megfelelő életkörülmények biztosítása érdekében támogatjuk és szorgalmazzuk:

- a lakosság ivóvíz- és szennyvíz-hálózatokhoz való hozzáféréseinek növelését, a beruházások által előmozdítva az ivóvíz- és csatornahálózatok bővítését és felújítását, új szennyvíztisztító állomások felépítését, illetve a meglévők felújítását;
- új, korszerű, biztonságos, közösségi normáknak megfelelő hulladékhasznosító üzemek és hulladéklerakók létesítését;
- integrált hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítását, a szelektív hulladékgyűjtést és a megfelelő újrahasznosító technológiák és üzemek telepítését;
- a biomassza energiatermelést szolgáló és/vagy talajjavító komposztként való hasznosítását (beleértve a lakossági és fahulladékot is);
- a meglévő zöldövezetek szigorú megőrzését és új zöldövezetek kialakítását;

- az energiahatékonyság növelését, beleértve a városi távfűtési és a települési közvilágítási rendszerek korszerűsítését, a megújuló energiaforrások hasznosítását, épületek energiahatékonyságának javítását, hőszigetelését, az állampolgárok energiatakarékos életvitelét és az intézmények energiatakarékos működtetését;
- a környezettudatos magatartás kialakulását, fejlesztését;
- a klímaváltozást kiváltó gázkibocsátás csökkentése érdekében a közlekedés korszerűsítését, beleértve a városi tömegközlekedés fejlesztését, a belvárosi gépkocsiforgalom csökkentését, sétálóutcák és kerékpárutak kialakítását;
- az országos gépkocsipark modernizálását;
- az elavult, szennyező gépkocsik forgalomból való kivonását;-
- a zajszint csökkentését;
- a kerékpáros közlekedés infrastruktúrájának fejlesztését;
- az állatkertek korszerűsítését és megfelelő életkörülmények teremtését az állatok számára.

2. Természetvédelem

Természeti értékeink megőrzése érdekében támogatjuk és szorgalmazzuk:

- Románia biodiverzitás-megőrző stratégiájának és akciótervének tiszteletben tartását és az ütemterv megfelelő kivitelezését;
- a természetvédelmi területek kezelési költségeinek (őrzés, kutatás, fejlesztés) normatív alapú állami támogatási rendszerének kialakítását;
- egy támogatási rendszer kialakítását, mely lehetővé teszi a természetvédelmi területeken vagy a Natura 2000 területeken lévő erdők után a területalapú támogatások kifizetését az erdészeti termelés kiesésének függvényében;
- a természetvédelmi területek – beleértve a Natura 2000 hálózatot is – védelmének és menedzsmentjének hatékonyabbá tételét biztosító jogszabályok tökéletesítését és teljes körű alkalmazását;
- a Natura 2000 hálózat lényegének és hasznának folyamatos népszerűsítését a gazdálkodók és területtulajdonosok (pl. közbirtokosságok) körében;
- az európai értékű természetvédelmi területek turisztikai potenciáljának kihasználását a fenntartható turizmusra vonatkozó alapelvek betartása mellett;

- különleges védelmi célú vagy szigorúan védett természetvédelmi területeken található erdők tulajdonosainak a kitermelési korlátozásokból fakadó veszteségeinek térítését vagy az adott területek felvásárlását;
- a határ menti védett területek kezelési terveinek korrelációját a határon túli, de szomszédos védett területek kezelési terveivel, a természetvédelmi tevékenységek hatékonyságának növelése érdekében.

Ugyanazon célok elérése érdekében ellenezzük:

- a génmódosított növények termesztésének engedélyezését Romániában, abban az esetben, ha nem történt meg az általuk okozott potenciális egészségügyi, gazdasági és természetvédelmi problémák reális feltárása;
- a génmódosított növények termesztését védett területeken;
- a nem őshonos növényfajok betelepítését abban az esetben, ha ezek veszélyeztethetik a helyi ökoszisztémákat.

3. Erdészet és erdővédelem

Erdőink megőrzése és védelme, valamint az erdővel borított területek növelése érdekében támogatjuk és szorgalmazzuk:

- Az erdészeti törvény módosítását oly módon, hogy az megfeleljen minden tulajdonosnak, függetlenül a tulajdon jellegétől és a birtokolt terület nagyságától.
- Normatív alapú támogatási rendszer létrehozását a kis tulajdonosok támogatására;
- A törvénytelen fakitermelés és fakereskedelem elleni szigorú fellépést biztosító törvényes keret és intézményes háttér biztosítását, minden szükséges jogosítvánnyal rendelkező, tárcaközi vegyes bizottság létrehozását.
- A magán- és a jogi személyek támogatását új erdőterületek létrehozásában, a mezőgazdasági területek osztályozásának sürgetését és az alkalmatlan szántóterületek beerdősítését, állami támogatással.
- Az erdészeticsemete-előállító termelők támogatását uniós forrásból, az erdőterület növelése céljából.
- Az Európai Unió támogatási rendszerébe az erdőkitermelők technikai felszereltségi szintje növelésének a belefoglalását oly módon, hogy a kitermeléshez használt gépek minél kisebb kárt okozzanak a természetnek.
- A fafeldolgozó ágazat támogatását azzal a céllal, hogy minél több faanyag az ország területén legyen feldolgozva.

- A biomassza előállításának és hasznosításának a támogatását, csökkentve a fafeldolgozásból származó környezetszennyező hulladékok felhalmozódását.

4. Ipari és gazdasági környezet

Az RMDSZ szorgalmazza a biogazdálkodás megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítását.

Fontosnak tartjuk az ipari, mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeknél, hogy fokozott figyelmet kapjanak a széndioxid-kibocsátással és -elnyeléssel járó folyamatok.

Szorgalmazzuk a használaton kívüli bányák, meddőhányók és zagytározók felszámolását és megfelelő rehabilitációját, a történelmi szennyeződések felszámolását, valamint az új bányászati és nehézipari befektetésekre vonatkozó előírások szigorú számonkérését.

Támogatjuk a barnamezős beruházások előtérbe helyezését.

Támogatjuk a környezetvédelmi csúcstechnológiát alkalmazó vállalkozások létrehozását, valamint az energiatakarékos technológiák bevezetését.

Fontosnak tartjuk a környezetbarát csomagolási eljárások alkalmazását.

Határozottan ellenzünk minden olyan bányászati tevékenységet, amely nem felel meg az európai uniós fenntartható fejlődés alapelveinek és a romániai környezetvédelmi előírásoknak.

Támogatjuk a megújuló energiaforrásokon alapuló, a természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő energetikai beruházásokat.

5. Társadalmi és intézményes háttér

Az RMDSZ szorgalmazza:

- a Környezetvédelmi Alap finanszírozási rendszerének kibővítését és leegyszerűsítését annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások, önkormányzatok, civilszervezetek és magánszemélyek számára reális és megfelelő eszközzé váljon;
- a Környezetvédelmi Alap sikeres programjainak folytatását, különös tekintettel a roncsautó-, a zöldövezet-, a védett területek-, az alternatív energia- és a zöld ház programokra.

Az RMDSZ környezetpolitikájának fő megvalósítási eszközei:

- a környezetvédelmi szempontok előtérbe helyezése az egyéb ágazati politikák kidolgozásánál és megvalósításánál;
- a környezetvédelmi szempontok és alapelvek hangsúlyos érvényesítése a jogalkotásban;

- a folyamatos és nyitott együttműködés a szakmai civilszervezetekkel;
- az európai és nemzetközi szakmai fórumokon való részvétel;
- az állami, valamint az EU-s környezetvédelmi célirányos támogatások lehívását és ésszerű felhasználását biztosító rendszer kidolgozásához és hatékony működtetéséhez, a különböző finanszírozási rendszerek összehangolásához való hozzájárulás;
- a környezeti nevelési szempontok integrálása a formális oktatási rendszerbe, az óvodaitól az egyetemi szintig.

Emellett támogatjuk:

- a nem formális környezeti nevelési tevékenységeket is;
- a környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás ügyviteli leegyszerűsítését és a szakmai-tartalmi értékelés előtérbe helyezését;
- az állampolgárok és a civilszervezetek érdemi tájékoztatását, valamint tényleges beleszólásának biztosítását az őket és környezetüket érintő döntésekbe.

Az RMDSZ politikai eszközeihez mértén nyíltan támogat minden olyan kormányzati és parlamenti kezdeményezést, amely a környezet- és természetvédelem terén szakmai alapú, korszerű és jól felszerelt intézményrendszer biztosítását célozza meg, és amely magába foglalja a hatósági és az ellenőrzési feladatokat egyaránt.

6. Árvíz, belvíz és erózió elleni védelem:

Az árvízi katasztrófák emberi egészségre, környezetre és gazdasági tevékenységekre gyakorolt káros következményeinek hatékony csökkentése érdekében az RMDSZ támogatja és szorgalmazza:

- Románia közép- és hosszú távú árvízvédelmi stratégiájának az életbeültetését;
- az árvízvédelmi tervek határidőre való elkészítését, illetve az ehhez szükséges pénzügyi források biztosítását európai uniós és kormányzati alapokból;
- az árvízvédelmi infrastruktúra biztonsági fokának növelését;
- a vésztározók kialakítását és az árvíz utáni re-kultivációs tevékenységeket;
- vízvédelmi erdők telepítését, melyek segítenek elkerülni az eróziót és földcsuszamlásokat, és kiemelkedő szerepet játszanak a talajvízháztartás szabályozásában.

XVII. KÜLPOLITIKA ÉS KÜLKAPCSOLATOK

1. Külpolitika

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség itthon és a nagyvilágban a békét, a biztonságot, a stabilitást, az állampolgárok jólétét, a gazdasági fejlődést és a demokrácia értékeinek érvényesülését, a romániai magyar nemzeti közösség minden szintű önszerveződését és autonómiáját, a kultúra és anyanyelv fennmaradását, a közösség szülőföldön való boldogulását szorgalmazza.

A Szövetség céljainak megvalósításában fontos eszközök a sikeres külpolitikai tevékenység és a saját, erdélyi magyar külügyi stratégia megléte, amely hangsúlyjaiban és prioritásaiban közösségünk alapvető értékein és érdekein alapszik. Alapvető fontosságú jelenlétünk és részvételünk az európai és nemzetközi szervezetekben, a kezdeményezőkézség, a szövetségkeresés és a szolidaritás más nemzeti kisebbségi közösségekkel. Az alapvető és egyetemes emberi jogok kérdésénél nem lehet az egyes országok belügyének tekinteni, ezért az RMDSZ célja, hogy jó kapcsolatot

alakítson ki a különböző nemzetközi kisebbségvédelmi és emberjogi szervezetekkel.

Bár Románia európai uniós csatlakozásával az erdélyi magyar nemzeti közösség alapvető stratégiai célkitűzése – saját önkormányzatiságunk törvényes kereteinek kialakítása és működtetése szülőföldünkön való megmaradásunk és gyarapodásunk érdekében – nem változott, az új helyzet új szempontokat, eszközöket, cselekvési lehetőségeket és kitörési pontokat jelent, amelyekkel stratégiai céljaink eléréséhez élni kell.

Kisebbségi jogérvényesítési munkánkkal el kell érünk, hogy elnyert jogaink megmaradjanak és bővüljenek. A nemzeti jogszabályok mellett, ennek a törekvésnek a szavatolói az európai intézmények kell hogy legyenek.

Az RMDSZ kiemelt fontosságúnak tartja, hogy következetesen képviselje a kisebbségi jogok európai szintű érvényesítését. Véleményünk szerint: amennyiben az Európai Unió közös értéként ismeri el a sokszínűséget, akkor e sokszínűség

mögötti feladatok közös felvállalását is el kell ismernie.

Európa egyik legnagyobb nemzeti kisebbsége, a romániai magyarság megmaradásának, önrendelkezésének záloga olyan európai kisebbségvédelmi keretszabályozás, amely megnyugtatóan rendezi az európai nemzetalkotó kisebbségek sorsát, biztosítja az egyéni és közösségi érdekvérvényesítésüket, önrendelkezésüket, megteremti annak lehetőségét, hogy a nemzeti közösségek maguk döntsenek az őket érintő kérdésekben, kiemelten az identitás megőrzéséhez kapcsolódó területeken: oktatás, kultúra, hagyományok, média és helyi gazdaság. A kulturális és területi autonómiaformák közjogi keretben, a közösség által közvetlenül választott testületek és az ezek számára törvényesen biztosított hatáskörök révén valósíthatók meg.

Szoros együttműködés kialakítása szükséges a tagországok – kiemelten az anyaországi – magyar EU-képviselével, illetve a kisebbségi közösségek képviselőivel. Románia és az EU viszonyában olyan – különböző szintű és egymást kiegészítő, erősítő – strukturális és funkcionális együttműködési kereteket kell kialakítani, amelyekben hatékonyan megfogalmazható és érvényesíthető általában a magyar, és sajátosan a helyi és regionális érdek és identitás.

Szükség van a kisebbségi kérdés kiemelt kezelésére az Európai Unió intézményeiben, ugyanakkor szorgalmazzuk a bevándorló kisebbségek és az őshonos nemzeti közösségek problémáinak differenciált megközelítését az Európai Unió tagállamaiban.

A feladat: elérni azt, hogy a kisebbségek autonómiatörekvéseit az EU tagállamai stabilitás-erősítő tényezőként és ne veszélyforrásként kezeljék. Ezt a szellemiséget érvényesíteni kell a román nemzetbiztonsági stratégiában, valamint a tágabb térség regionális biztonságpolitikájában.

Európa-politikánk lényege az önálló, folyamatosan a magyar közösségi érdekeket szem előtt tartó aktív és kezdeményező szerepvállalás az EU intézményeiben, kiemelten az Európai Parlamentben. Európában az Európa Tanács rendelkezik a legtöbb jogosítvánnyal a kisebbségi jogi szabályozás területén. Jelenlétünkkel és aktív hozzájárulásunkkal el kell érünk, hogy az ott elfogadott kisebbségi ajánlások és egyezmények teljes egészében az államok – köztük Románia – joggyakorlatának részévé váljanak.

Az RMDSZ az Európa Tanács 176/1993-as számú ajánlásának tiszteletben tartását kéri, amely a közösségi autonómiaformák jogi kereteinek

megteremtésére ad lehetőséget. Elengedhetetlenül szükséges a Románia által is ratifikált Európai Kisebbségvédelmi Keretegyezmény előírásainak szigorú betartása, különös tekintettel a kisebbségek által jelentős arányban lakott régió etnikai arányainak mesterséges megváltoztatására irányuló kísérletekre. Az Európai Unió több tagállamában megtalálható gyakorlatnak megfelelően az RMDSZ célkitűzése a magyar nyelv hivatalos regionális nyelvvé nyilvánítása és a tényleges többnyelvűség bevezetése.

Az Európai Néppárt tagjaként az RMDSZ hozzájárul a keresztény értékrend európai érvényesítéséhez és a nemzetek közös Európájának felépítéséhez.

Támogatjuk olyan biztonságpolitika kialakítását, amely térségünk demokratikus átmenetének problémái és a hagyományos kihívások mellett megfelelően képes kezelni a XXI. század új típusú kockázatait, a globális, aszimmetrikus fenyegetéseket (terrorizmus, migráció, kábítószer- és embercsempészet stb.).

Fontosnak tartjuk a Kárpát-medencei magyar-magyar kapcsolatokat ápolását, ezen belül a politikai természetű kapcsolatokat. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a Magyar Állandó Értekezletnek, a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumának és a különböző kisebbségi sorban levő magyar közösségek szervezeteivel való kapcsolattartásnak, közös fellépésnek.

2. Külkapcsolatok

Külkapcsolatain terén az RMDSZ igyekszik jó viszonyt ápolni és lehetőség szerint együttműködni azokkal a külföldi pártokkal, amelyeknek politikai platformja és tevékenysége közel áll az RMDSZ politikai alapelveihez. E kapcsolatok célja, hogy az illető pártokat megismertesse a román társadalom és a romániai magyarság gondjaival, céljaival, törekvéseivel, hogy ezek megvalósításához megnyerje azok politikai és más természetű (információ- és szakembercsere stb.) támogatását.

Külkapcsolataiban az RMDSZ megőrzi teljes függetlenségét, és fenntartja azt a jogát, hogy a romániai magyar nemzeti közösség érdekvédelmében legjobb belátása szerint járjon el. Alapelveivel és az Európai Néppárt programjával összhangban csatlakozhat a különböző nemzetközi demokratikus szervezetekhez és szövetségekhez.

Az alapvető és egyetemes emberi jogok kérdését nem lehet az egyes országok belügyének tekinteni, ezért az RMDSZ célja, hogy együttműködési kapcsolatokat alakítson ki a különböző nemzetközi kisebbségvédelmi és emberjogi szervezetekkel.

A nemzetközi közvélemény tájékoztatása érdekében kapcsolatot tart a külföldi médiával, képviselteti magát a kisebbségvédelemmel foglalkozó nemzetközi kongresszusokon, konferenciákon.

A Szövetség elsőrendű célja, hogy képviselői révén közvetlenül legyen jelen az Európai Parlamentben, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésében, a Régiók Bizottságában, az Európai Települések és Régiók Tanácsában (CEMR). Az Európai Parlament és az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésében az RMDSZ képviselői az Európai Néppárt (EPP) frakciójában vesznek részt a munkálataiban. Az RMDSZ aktívan részt vesz az ENSZ kisebbségi bizottságaiban, az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniójának (FUEN) munkájában.

Fontosnak tartjuk az állandó kapcsolattartást a Romániából elszármazott magyarokkal, akik támogatni tudják a más országokban megszerzett tudásukkal, tapasztalatukkal a Szövetség és a romániai magyarság fontos politikai, társadalmi és közösségi célkitűzéseit.

A Szövetség fontosnak tartja, hogy külkapcsolati tevékenysége során a gazdasági témák kiemelt hangsúlyt kapjanak. Feladatunk az erdélyi magyar gazdasági szereplők támogatása, kapcsolatépítési lehetőségeik bővítése, a külkereskedelem ösztönzése.

A régiók szerepe és a társadalmi problémák régiós szinten való kezelése kiemelt jelentőségű számunkra. Ezeknek a külkapcsolatokban való megjelenítése és támogatása fontos a Szövetség számára, ezért vállaljuk egyrészt az egységes Székelyföld régió, másrészt a többnemzetiségű, multikulturális Erdély megjelenítését ezekben a kapcsolati rendszerekben.

A Szövetség Románia Parlamentjébe választott képviselői és szenátorai, kormányzati és önkormányzati szervekbe delegált képviselői, valamint európai parlamenti képviselői kötelesek az RMDSZ Kongresszusa által elfogadott programban rögzített elvekkel és célkitűzésekkel összhangban lévő tevékenységet kifejtteni.

Elfogadta az RMDSZ 12. kongresszusa, Kolozsvár, 2015. április 18.